

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING FÖR KVINNAN OCH HEMMET GRUNDLAGD AV FRITHIOF HELLBERG

HUVUDREDAKTOR:
ERNST HÖGMAN.

ANDRE REDAKTOR:
EBBA THEORIN.

SÖNDAGEN DEN 9 JANUARI 1921.

KROPPSKULTUR, SOM SKAPAR SKÖNHET.

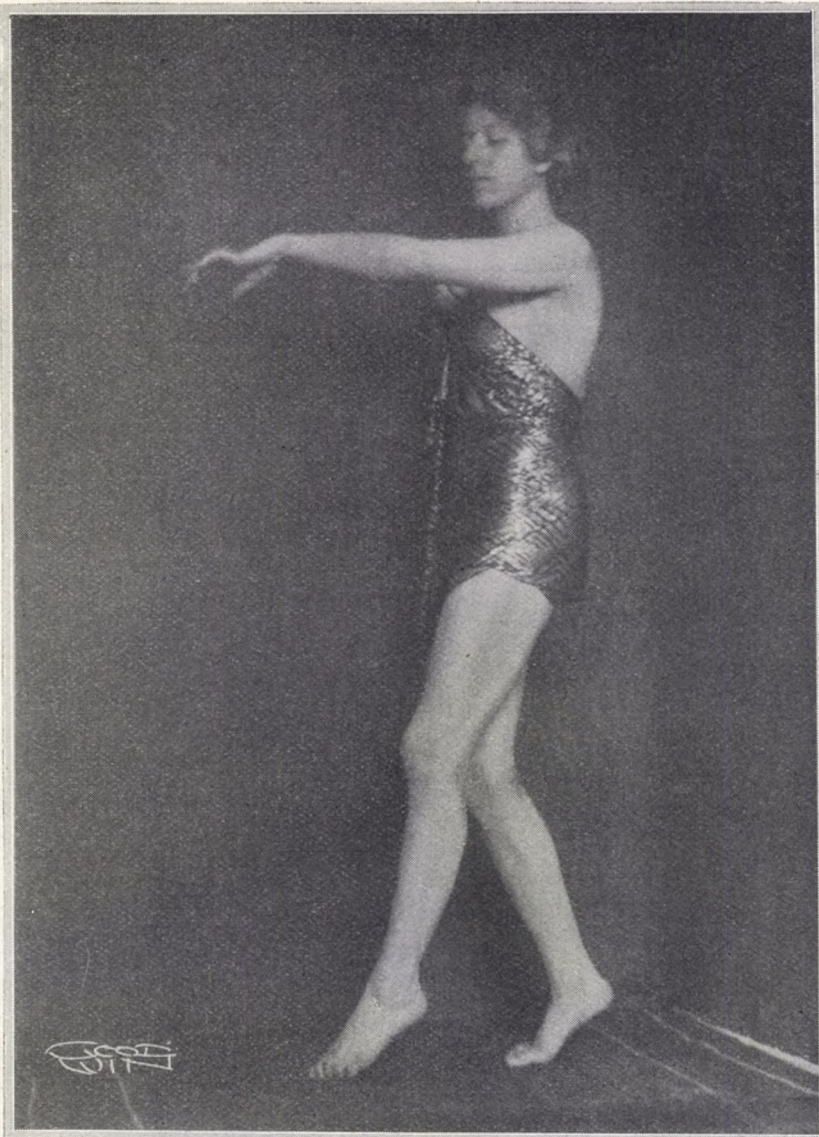

FRÖKEN HALLDIS STABELL, EN DEN MODERNA KROPPSKULTURENS FÖRKÄMPE, I EN AV SINA PLASTISKA STÄLLNINGAR (KAMERABILD GOODWIN).

I BÖCKER, SOM UTFÖRLIGARE BE-handla det omfattande ämnet "kroppskultur", nämnes amerikanskan, kvinnoläkaren Bess

Mensendieck med särskild reverens. "Hon har väl uppfunnit det snillrikaste systemet för hygienisk kroppskultur, åtminstone för kvinnor",

heter det i den svenska upplagan av Winthers "Kroppsutbildning". "System" är nu ett ord som doktor Mensendieck själv opponerar sig

lika säker till skidor och till häst som på egna ben. Hon är en äkta norska i sitt rättframma sätt att vara, i sin sega energi. Men hon är också en modern världsmedborgarinna med reslust och andlig receptivitet, — för resten är det ju också nordiska lynnedrag. Hon är utexaminerad svensk gymnast. Hon har förvärvat sig Mensendiecks lärarinediplom hos doktor Mensendieck själv i Hamburg. Hon har studerat bildande konst och musik vid åtskilliga europeiska kulturhärddar. I sommar har hon deltagit i kurser i Eurythmie vid den ryktbare d:r Steiners Goetheanum i Schweiz. Hon hinner otroligt mycket jämte det egentliga arbetet med egna kurser och föredragsturnéer.

Fröken Stabell har inrett sitt institut för kroppskultur i en solig privatvåning uppe vid Vasakyrkan. "Institut" är egentligen ett allt för högtidligt ord — det kännetecknande för Mensendieck-metoden är att den är så oberoende av yttre apparat. Jag har haft tillfälle att se på några lektioner och vill tala om ett par drag som förefalla den utomstående karaktäristiska för metoden. Först och främst de små grupperna, fyra i varje, högst sex, ibland två, eller helt enskild undervisning. Dräkten badtrikå eller ingen alls. Inga redskap, inga stegar, bommar, hästar, plintar eller klubbor, inga kommandorop. Inga våldsamma rörelser, som så lätt narra den ovane till överdrift, med en senare reaktion i form av muskelsmärk, hjärtklappning och nervös gymnastikskräck för långa tider. Vidare får man ett starkt intryck av elevernas psykiska koncentration på rörelseuppgiften. Det är också omöjligt att göra t. ex. en armböjning eller knäböjning "med motstånd" enligt denna metod utan att vara samlad. Den känns också mer än de knäböjningar man hastar igenom vid en vanlig morgongymnastik som man tar själv.

Vilka är det, som isynerhet begagnat sig av tillfället till en kurs i kroppskultur? Ofta är det den inte längre unga damen ur den burgna bourgeoisin, ett kulturens offer för nordisk yppig matlagning och stadslivets innesittarevanor. En dag kommer, då inte de tunnaste silkesstrumpor kunna stävja anklarnas buktande konturer och ingen storskräddare kan skära till den raka klänningen så att den "förvillar" höfternas och skuldrornas kompakta kuddar. Och

emot, bland annat i företalet till sin bok "Körperkultur der Frau". En briljant skriven bok, skarpt ironisk mot den moderna människan som kulturprodukt, rolig och saklig, den borde finnas i svenska bokhandeln i översättning eller i original (förlag Bruckmann, München 1919). A propos "system", detta ondskefulla fantom, som varit rot och upphov till så mycket tvedräkt, pappersfäktningar och ordsvall, skriver hon: "es kommt nicht darauf an, ob diese Leibesübungen künstlich auf physiologischer Grundlage ausgeklügelt oder empirisch vom Indianervater auf den Indianersohn übertragen werden." I detta sammanhang omtalar hon den Lingska gymnastikens grundläggande betydelse för varje effektiv modern kroppsutbildningsmetod.

Halldis Stabell är den som gjort Mensendieck känd, praktiskt känd, i de skandinaviska länderna. Hennes föredragsserie i Musikaliska Akademien i Stockholm för ett år sedan väckte inte bara ett flyktigt intresse. Hennes lugna rediga framställning, utan sekterisk fanatism var upplysande och övertygande. Den unga norskan, som biträdde som demonstrant och naken modell, fick gång på gång en spontan applåd för en klassiskt vacker linjeföring — en inkarnation av Mensendiecks motto "skönhet och kraft". Märk därtill, att hon inte var någon utvald "idealmodell" eller yrkesgymnast, utan en vanlig "självförsörjande" med stillasittande kontorsarbete. Men hon hade säkert haft en ovanlig energi och entusiasm, medan hon gick på sin kurs vid Halldis Stabells Mensendiecksskola i Norge. När d:r Mensendieck i höst besökte Norge, tog hon också just denna unga flicka, med sig som demonstrant på sin föredragsresa till Paris och några andra metropoler.

I höst har fröken Stabell blivit stockholmska på allvar, och hennes kurser i kroppskultur ha länge varit i full gång. Halldis Stabell är något mer än duglig fackmänniska, hon är en sympatisk och starkt utpräglad personlighet. Jag såg henne första gången i vårt hem, då som en för mig alldeles obekant. Jag gissade först att det var en amerikanska jag såg framför mig: en liten spänstig figur i en chic resdräkt, ett intelligent ungt ansikte med renskuren romersk profil, ett rikt grått hår och ett barnsligt vädjande och fascinerande leende som ofta lyser upp ansiktet. Nej, hon är riktig norska, till uppfostran och härstamning, är officersdotter och har växt upp på landet på släktgården Munkvold nära Trondhjem. Hon har växt upp med friluftsliv, strängt och härdande, som barn

Förnämsta läroanstalt för kvinnligt handarbete.

S:ta Birgittaskolan

Textilavdelningen.

Undervisning i: Klädsöm, Fransk llnesöm, Barnkläder, Konstbroderi m. m. Beställningsavd. för klädningar och lingerie. Anmälningar dagligen 10—5. Prospekt på begäran. 6 frielever.

Allm. tel. 51 90. — Grundad 1910 — Riks tel. 141 08.
Regeringsgatan 19—21, Stockholm

Uppritade och påb. arbeten. Gardiner, Kuddar, Dukar, Spetsar och Linnebatist, Monteringar av arbeten. Stort urval av äkta spetsar även antika.
EMMY KYLANDER.

GOETHE'S "STELLA" — OCH REINHARDTS.

DET VAR UNDER SIN UNGDOMS mest lysande tid, som Goethe skrev det "skådespel för älskande", som han kallade *Stella*. "Vad du upplever är bättre än vad du skriver", sade en av hans vänner till honom, och 1775 då han skrev detta skådespel — ännu icke 26 år — hade han bakom sig stoff till ett flertal romaner och dramer. Flera voro ock de intagande kvinnogestalter, som kommit i hans väg, "redan i första akten av hans levnadsfestspel."

Mot bakgrunden av kröningsfestligheterna i Frankfurt 1764, på dess ännu medeltidsaktiga gator hade han sett den första urbilden till Gretchen. Aftonen av kröningsdagen, då hela Frankfurt strålade av en lysande illumination drog den unge Goethe, arm i arm med sin älskade, förklädd kring i staden, "lycklig som om han vandrat över Elysiums fält". En rättegång, i vilken han inblandades, kastade kort därefter en skugga över denna ungdomliga förbindelse, senare förstörd i Faust.

Som sextonårig student i Leipzig hade han varit förälskad i Kätchen Schönkopf, värds-husvärdens dotter, och för hennes skull lidit svartsjukans kval.

Så hade han upplevat Sesenheimidyllen, älskat och övergivit Friederike Brion. — "Gretchen", skrev han, "tog man ifrån mig. Kätchen Schönkopf övergav jag, men här var jag ensam skyldig. Jag tillfogade det skönaste hjärta det djupaste sår..."

Den trogna, aldrig förebrående Friederike, som från några korta vårdagens lycka hela sitt liv bar hans bild i sitt hjärta, är det som nu Goethe i ångerfulla stunder omdiktat till den kärleksfulla, förlåtande hustrun Cäcilie i *Stella*. Han övergav henne, därför att han icke kunde låta sig smidas i bojor, därför att hans titaniska krafter mot hans egen vilja drevo honom bort mot okända, större mål.

Därefter hade han upplevat *Werther*. Han hade själv provat smärtan av att nödgas avstå från den älskade, och hade, i sin sedan världsberömda ungdomsroman, givit uttryck för sina fröjder och sin smärta. Så hade han ännu en gång gripits av en ny, häftig kärlek, den till Lili Schönemann, patricierdottern från Frankfurt, förebilden till *Stella*.

Även henne hade han av olika motiv lämnat, för att — som Fernando i skådespelet — bege sig på resor. Då han återkom till Frankfurt och gjorde upp räkenskap med sig själv,

Lili Schönemann.

fann han att han *måste* överge även Lili, medan Friederike i Sesenheim ännu sörjde över hans trolöshet.

Att detta olyckliga förhållande smärtade honom djupt, därom vittnar det skådespel, som han nu skrev. I dessa vintermånader 1775 skymtade förbi honom skuggan av Friederike, och den strålade bilden av Lili, som han snart skulle komma att lämna. Skådespelet *Stella* är ett offer åt försoningens andar, ett försök att själv efter "en generalbikt" finna ro.

De båda kvinnliga huvudpersonerna tala med samma hängivna kärleksfullhet, som de gjort i verkligheten. Redan då Cäcilie träder in under gästgivaregårdens låga sal i hallen, igenkänner man den oändligt älskande, tåligt lidande och dyrt försakande Friederikes tårda drag. En enkelhet, på gränsen till fattigdom,

kännetecknar Fernandos hustru, under det att den övergivna älskarinnan tecknas som härskarinnas över ett stort gods. Denna obegrip-liga situation får emellertid sin förklaring, då man vet huru Goethe städse sett Lili mot bakgrunden av parker och praktgemak.

I smärtan över det oundvikliga tänker sig Goethe en möjlighet huru tre älskandes olycka skulle kunna besvärja ödet, ett tankeexperiment, mer än en allvarlig mening. I slutscenen räcka de båda kvinnorna varandra handen och fatta hans, med orden "Vi äro dina", början sålunda till ett dubbeläktenskap.

På scenen, men icke i verklighetens värld, försonades den vankelmodige, av okända krafter drivne mannen med de båda älskande kvinnorna. Så borde det kunna vara, menade ett ögonblick den unge skalden, om kvinnorna voro ännu större änglar i verkligheten. Han skulle dock efter styckets första uppförande lära sig att dylika tankeexperiment icke ens höra hemma på scenen.

År 1806 omarbetade han slutet och gav i överensstämmelse med publikens rättfärdighetskrav stycket en tragisk avslutning. Det plägar gå så med de stora skalderna i livet. På äldre dagar omarbete de sina lustspel till tragedier. Goethes "skådespel för älskande" blev nu ett sorgespel.

Reinhardt spelade emellertid den första upplagan av *Stella*. I vad mån lyckades han ge form åt Goethes ungdomsskådespel?

Finge man tro tidningarna i allmänhet, skulle han ha lyckats förträffligt. "Vilken trollkarl är icke Reinhardt?" hette det. Detta är dock en sanning med modifikation. Reinhardt har — som alla trollkarlar — sin begränsning. Hans styrka ligger på det moderna, nervöst passionerade området; det är därför han har lyckats så förträffligt med Strindbergs skräckdramer. Men det finns världar, där han inte är hemma. Dit hör Goethes. Reinhardt passar där — utan jämförelse för övrigt — lika illa som Mefistofeles bland skuggorna från det forna Grekland.

Över scenerna i *Stella* skall trots allt vila en fläkt av poesi, sådan som den återspeglas i Goethes brev från denna tid. *Helene Thimig*, Stellas framställarinna, erinrade nu så litet som möjligt om Lili, rollens förebild, ingenting av den värdighet, under vilken hon, enligt Goethes eget vittnesbörd, dolde sina känslor, ingenting av hennes, en smula medvetna skönhet och behagfullhet.

Det fanns i stället en hysterisk nervositet, en evig oro, som mer erinrade om ett litet halvtokigt nutidsfruntimmer än om den milda och välgörande slottsfrun i skådespelets text. Det var Goethe översatt på strindbergiska. Man kan vara viss om, att hans ande skulle, om den uppstigit ur sin Fürstengruft i Weimar, ej med större förtjusning ha skådat sin *Stella* i Reinhardts omdiktning.

Även den så mycket berömda regin höll icke måttet. Varken dekorationer, möbler eller dräkter voro från 1770-talet, utan en blandning från olika tider. De uppträdande damerna voro ej heller varken klädda eller kammade som en verklig tidstrohet hade fordrat. Det finns ju ett porträtt av Lili Schönemann, som kunde ha varit en god ledning.

Orden voro Goethes, men allt annat var — tyvärr — Reinhardts.

OSWALD KUYLENSTIERNA.

Vandrarn.

GICK DÄR EN STIG ÖVER HEDEN,
stod där en stuga vid stigen.
Grå som en gumma den lutat,
alltid sig lik genom åren.
Ödsligt en gyllene sommar
blänkte på ljungen omkring den.
Så blir det höst, och hur stilla
tiger en grådag på heden.

Ej skall jag glömma ditt svärmod,
hed som försvinner i fjärran.
Skyarna fara däröver
jagade hastigt av blåsten.
Likasom rök de förrinna,
rolöst som människoöden;
sluta sig sorgset tillsammans
i en oändelig skymning.

Kanske ur hyddan på heden
lyser dock ljus? Och jag leker:
Rummet är lågt, men dess lampa
skiner på bjälkar i taket.
Spinnrocken, surrade sömnigt,
blåögt det glänste bakom den...
Ack, huru längesen. Nu jag
hör bara blåsten och regnet.

Stigen, som går över heden,
bort ifrån människor bär den.
Stugan, som grånande lutat,
finner jag icke.

FREDRIK VETTERLUND.

sanningen går upp: det är bättre att reformera *inifrån* än *utifrån*. Så är det många unga självförsörjande kvinnor med stillasittande arbete som vilja ha en kraftig motvikt i motion och muskelövningar. För andra äro Mensendieckkurserna ett direkt förberedande för att komma i god form före träningen i en sport, såsom för skidlöperskor, tennisspelerskor. Ellen Petz, den kända tyska danskonstnärinnan, har Mensendieckkursen som förberedande och jämlöpande övningar för sina elever i plastisk dans och täspetsdans.

Men det största antalet deltagare i kurserna för Halldis Stabell äro "folk i allmänhet" som vilja lära sig en riktig hållning, en rätt resning på huvud och skuldror, ett riktigt sätt att andas, ett spänstigare sätt att gå, alla dessa små och viktiga detaljer som tillsammans bilda — *kroppskultur*.

IDA BUERGEL GOODWIN.

CAP KAKAO

är genom sin fylliga, goda smak och renhet den bästa och billigaste.

FRANSKA CHOKLAD- & KONFEKTFABRIKEN, A.-B. - GÖTEBORG

I EN LÅNGT AVLÄGSEN VÄRLD.

UR "DRÖMMAR" AV OLIVE SCHREINER. ÖVERSÄTTNING FRÅN ENGELSKAN AV HILDUR LÖTHNER.

DET FINNS EN VÄRLD I EN AV DE avlägsna stjärnorna, och händelser försiggå här ej på samma sätt som där.

I denna värld levde en man och en kvinna. De hade samma arbete och vandrade samman sida vid sida dag efter dag och voro vänner — och detta händer ju då och då även i vår värld.

Men det fanns något i denna stjärnvärld, som ej finns här. Det fanns en tät skog, och där, varest träden växte tätast och stammarna virade sig om varandra och där sommarsolen aldrig sken in, stod ett altare. Om dagen var allt stilla, men om man under natten, då stjärnorna strålade och månen blänkte mellan trädtopparna och allt var tyst därinne, alldeles ensam smög sig fram och knäböjde på altarets stentrappa, och sårade sitt blottade bröst så att blodet föll på altarstenen, fick man sin önskan uppfylld. Och allt detta händer, som jag sagt förut, därför att det är en avlägsen värld och händelser försiggå ofta där ej på samma sätt som här.

Och mannen och kvinnan vandrade samman, och kvinnan önskade mannen allt gott. En natt då månen sken så att trädens löv glänste och havets vågor glittrade som silver, vandrade kvinnan ensam till skogen. Det var mörkt därinne. Månljuset lyste i strimmor på de vissnade löven under hennes fötter och

grenarna snärjde sig tätt tillsammans över hennes huvud. Djupare in blev det mörkare, ej ens en strimma månlyskan in. Då var hon framme vid altaret. Hon knäböjde framför det och bad. Där kom intet svar. Då blottade hon sin barm. Med en vass tvåeggad sten som låg där, sårade hon den. Blodet droppade sakta ned på altarstenen och en röst ropade: "Vad söker du?"

Hon sade: "Det finns en man, som jag håller av mer än allt annat. Jag ville giva honom den högsta av alla välsignelser."

Rösten sade: "Vilken är då denna?"

Flickan sade: "Jag vet det ej, men det som är bäst för honom önskar jag att han måtte få."

Rösten sade: "Din bön är hörd. Han skall få det."

Då stod hon upp. Hon betäckte sitt bröst och höll samman sin klädnad med handen fast tryckt mot barmen. Hon ilade ut ur skogen och de vissna löven virvlade omkring hennes fötter. Ute i månskenet blåste en ljum vind och sanden glittrade på strandbrädden.

Hon sprang utmed den släta stranden — så stod hon plötsligt stilla. Därute på vattnet rörde sig något. Hon skuggade för ögonen och såg ditåt. Det var en båt. Den gled snabbt över det månlysta vattnet ut till havs. Någon stod upprätt i den. Ansiktet såg hon

ej i månlyuset, men gestalten kände hon. Båten ilade snabbt förbi. Det tycktes som om ingen styrde den. Det skimrande månlyuset lät henne icke se klart, och båten var långt från stranden, men det tycktes nästan som om ännu en skepnad satt i fören. Allt snabbare gled den över vattnet längre — längre bort. Hon sprang utmed stranden. Hon kom båten ej närmare. Klädnaden hon hållit samman fladdrade vidöppen. Hon sträckte ut sina armar och månen sken på hennes långa, upplösta hår.

Då viskade en röst bredvid henne: "Vad är det?"

Hon ropade: "Med mitt blod köpte jag den bästa av alla gåvor åt honom. Jag har kommit för att bringa honom den! Nu går han bort från mig!"

Rösten viskade sakta: "Din bön blev hörd. Den gavs åt honom."

Hon ropade: "Vad är det då?"

Rösten svarade: "Det är, att han må lämna dig."

Flickan stod stilla.

Långt ute på havet förlorade hon båten ur sikte bortom månstrimman.

Rösten frågade sakta: "Är du nöjd?"

Hon sade: "Jag är nöjd."

Vid hennes fötter bröto sig vågorna mot stranden i långa, mjuka böljor.

Sonen till modern. Av Harry Blomberg.

*Du skulle ha haft min vackraste sång,
men du har den aldrig fått.
Nu sitter du ensam kvällen lång
och sörjer honom som gått.*

*Och jag, som givit dig sorg och sår
och många nätter av gråt —
långt bort från lilla mor jag går. —
Men din kärlek följer mig åt.*

*Jag ligger vaken om natten ibland
och minns vad jag nästan glömt:
Din gamla blick, din rara hand,
som alltid smekte så ömt.*

*Jag kommer ihåg varenda natt,
jag dröjde i guldkrogsvrån,
och hur du ensam i mörkret satt
och väntade hem din son.*

*Jag kunde ibland vid väggen stå
och lyssna mot tunn tapet*

*och bita i läppen och höra på
hur hemskt och hopplöst du grät.*

*O lilla mor, jag sitter i kväll
och snyftar över ett blad
långt, långt här uppe bland främmande fjäll
i en främmande liten stad.*

*All samlad ånger vill brista isär,
som en böld som bulnat med ens.
Som ett brännande kol jag bär.
Långt nere i hjärtat det bränns.*

*Jag ville kasta mig ned i kväll
och bedja ivrigt och fort:
Förlåt, förlåt mig, så är du så snäll:
Lilla mor, glöm allt, vad jag gjort!*

*Jag får ingen ro, förrän visst jag vet,
att din kärlek än är så stor,
att du förlåter mig även det —
att en gång jag slog dig, mor — — —*

Pröva

Tuppens Zephyr

och Ni köper ingen annan.

Bomullstyger = Möbeltyger = Gardiner

Prover på begäran. * * * * *
Precisera vad som önskas. * Konstfliten, Göteborg.

MASKERAD I BARNKAMMAREN.

EN ARTIKEL FÖR HÄNDIGA MAMMOR I JULBJUDNINGSTIDER.

En geting med en engelsk miss.

får bara komma ihåg att välja en kostym, som passar någorlunda ihop med barnets naturell, så att det kan spela sin roll för kvällen med liv och lust. Det är alldeles hopplöst att försöka förvandla en mörklagd odygdsbåse till en blid fé, — ens för en enda kväll — eller att kläda ut en okynnig pojkvasker med kvicksilver i benen till en sedesam page. Don efter person — det är parollen!

Här är ett litet galleri av små näpna kostymer, som säkert skulle betydligt öka munterheten på en julbjudning. Den, som ej vill kosta på tyg till dräkterna, kan i de flesta fall ersätta detta med crêpepapper, fastsatt på en tunn foderstomme.

Först i raden kommer färglådan, ett av barnens käraste attribut. Det är en trevlig kostym, lätt att åstadkomma för en mamma, som kan hantera en pensel. Materialet är brunt fodertyg eller — allra helst — linne. Nedomkring kjolkanten äro målade fyrkanter av alla upptänkliga färger, och livet är garnerat med tre färgtuber, som antingen kunna formas av olikfärgat tyg eller målas på samma sätt som fyrkanterna. På huvudet har fröken färglåda en slät brun mössa, som kan garneras med en yvig liten pensel. I den ena handen bär hon palett och penslar, den andra håller en stor bly-

En brun mal.

JULBJUDNINGARNAS GLADA TID ÄR inne för barnkammarens folk, och det gäller för mammorna att ställa till med små fester, som bli muntra utan att vara överdådiga och som äro avpassade för deltagarnas ålder så att småttingarna icke bli blaserade och bortskämda. Ty en sak äro vi väl ense om, ärade läsarinor: det är absurt att — som det sker i vissa kretsar — bjuda små 10—12 års parvlar och töser på supé med placeringkort och flera sorters viner, med ett ord arrangera fina banketter som för stort folk, bara med den skillnaden att kavaljeren, som med utträkad min röker sin Pera, är en liten grabb i knäbyxor och den raffinerat utstyrda lilla skönheten vid hans sida i vardagslag pluggar på de otäcka franska verben. Nej, vi hålla ännu på den gammaldags utmärkta regeln, att på barnbjudningar skall det vankas snask, smörgåsar och efterrätt och "underhållningen" bestå i dans och lekar. Påhittiga mödrar kunna alltid dessutom finna på något originellt och lustigt till sina småttingars julbjudning. Det behövs förstås litet omtänksamhet och rätt mycket besvär, men det är två ingredienser, som alla snälla mammor bruka ha gott om.

Fröken Pudervippa.

erts, som utgör handtaget till en lorgnett. En lustig och barnslig dräkt, som är säker att göra lycka.

Pierette är en figur, som man brukar se på varje kostymbal både för stort och smått folk, och den har alltid sitt behag, om detta också icke är nyhetens. En liten knubbig flickunge, som är kvick och graciös i vändningarna, skulle ta sig förtjusande ut i den här avbildade kostymen i vitt tyll eller crêpepapper med det höga burret om halsen och som enda färg och garnityr stora svarta siden- eller sammetsknappar. På de små runda benen svarta strumpor och vita skor med svarta silkesbollar.

Här visas också en blomsterkostym: Liljekonvaljen i bladgrönt och vitt. Till kostymen, som lämpligen kan klippas i papper, hör en stängel med vita klockor, och samma slags klockor äro fästa kring armarna med smala gröna sidenband. Detta är bara ett av Floras barn, men det är ingen svårighet att tänka ut flera: så kan en liten flicka bli en praktfull dahlia, en annan blir en mångfärgad pensé, och även så allmogliga blommor som maskrosor och prästkragar kunna bli lyckade kostymer på en barnfest.

Kring rosorna svärmar så gärna en geting, och

de brinnande ljusen lockar många stackars mal att sveda sina vingar. Så även på småttingarnas bal. Getingen är här en spenslig pojke i en gul- och svartrandig kostym av samma snitt som en flygardrätt, som mal uppträder en liten flicka, kostymerad i brunt från huvud till fot med applikationer i rött och svart på "vingarna", ett par långa antenner på huvudet och själva "kroppen", en brun sammetsrulle, fästad på bröstet framtill. Den ros, som getingen slår sina lovar omkring på bilden, har blomstrat i engelsk jord, som synes av den lustiga höga svarta hatten till missens nationaldräkt. Till kjolen tages rödrandigt tyg, spensen är i svart sammet, förklädet är vitt liksom den näpna rosetten under hakan. Vita strumpor och vita skor med röda bollar.

Mammas pudervippa på toalettbordet har stått modell till en lustig kostym i luftigt vitt med marabubårder, en stor skär rosett om "handtaget" och en vit toppig mössa, som skall föreställa pudervippans knapp. En riktig liten balettkostym! Om fröken Pudervippa är en representant för vår moderna flärdfulla tid, så ha vi i "mormor" en exponent för den gamla goda tiden. Hur sedesam hon står där i sin vida blommiga volangkjol, sin kyss-

mig-om-du-kan-hatt med den röda plymen och de spetsprydda mameluckerna, som titta fram under kjolkanten! Visst är uringningen nog så djup över axlarna, men ack, vilken oskuldsfull attityd med fingret i munnen!

Ja, det var själva uppriktningen: barnkammarens julmaskerad! De ömma mammornas fantasi är nu satt i rörelse, och de trolla lätt fram andra lustiga eller graciösa skepnader åt sina småttingar.

MIDINETTE.

Färglådan.

I mormorsmors kläder.

Såväl konstnärliga som enklare
A/B SVENSKA MÖBELFABRIKERNA

MÖBLER

IDUNS FÖLJETONG

LUCIA. AV MATILDE SERAO.

ÖVERSATT FRÅN ITALIENSKAN AV ERNST LUNDQUIST.

(Forts.)

EN MELANKOLISK OCH TANKE-
diger fulhet. Han satt stilla, medan han talade, med nedslagna ögon, och rörde endast högra handen. Skuggan av denna hand på väggen såg ut som ett skelett, så smal och krokig var den. Han förklarade långsamt och valde noga sina ord. Dessa unga flickor gjorde honom blyg, några emedan de hade gott huvud, andra emedan de voro näsvisa, alla emedan de voro kvinnor. Hans vetenskapliga allvar bragtes i förvirring av dessa blixtrande ögon, dessa behagfulla, ungdomliga former, och de vita dräkterna framträdde lockande syner för denne asketiske man, för vilken det var förbjudet att drömma. En stark doft spred sig i klassen, fastän parfymer voro otillåtna; från vem kom den? Längst bort, på tredje bänken, satt Giovanna Cascacalenda med halvslutna ögon; hon varken läste eller hörde på, hon tuggade ivrigt på stjärken av en ros. Framför henne satt Lucia Altimare, blek, med det mjuka håret nedhängande över axlarna; den ena handen vilade slappt på bänken och med den andra stödde hon pannan, medan hon likväl såg på läraren mellan fingrarna; då och då for hon med battistnäsduken över de blodröda läpparna, liksom för att svalka deras feberhetta. Läraren kände den blick, som silade sig fram över honom mellan Lucia Altimares fingrar, och fastän han riktade ögonen åt annat håll, såg han, huru Giovanna Cascacalenda misshandlade rosen med sina tänder. Han bibehöll sin kallblodighet till det yttre, talade ännu om Carmagnola och Fiescos sammansvärjning och tog Caterina Spaccapietras lugna ansikte till stöd-
jepunkt för blicken; hon nedskrev ivrigt hans kommentarer i sin historiska anteckningsbok.

"Vad skriver ni i er bok, Pentasuglia?" frågade lärarinnan Friscia, som hållit ögonen på henne en stund.

"Ingenting", svarade denna, en friserad blondin, och rodnade.

"Ge mig det där pappersarket."

"Varför det? Det är ingenting."

"Ge mig det där pappersarket."

"Det är inte något pappersark", sade Minichini djärvt och tog papperet, liksom för att lämna det till lärarinnan. "Det är två, tre, fyra, tolv små lappar..."

Hon rev sönder papperet för att rädda kamraten. Det blev tyst i klassen de voro rädda å Minichinis vägnar. Lärarinnan böjde ner huvudet, knep ihop sina tunna läppar ännu mera och fortfor att virka, som om ingenting hänt. Läraren tyckte ej ha hört någonting, han bladdrade i sina papper, men inom sig var han visst allt utom likgiltig. Han greps av en ungdomlig nyfikenhet att få veta, vad dessa flickor tänkte, vad de skrevo i sina biljetter, till vem deras småleende verkligen var adresserat, då de betraktade kungens gipsbyst, vem de tänkte på, då de knöto det trefärgade skärpet omkring livet. Men Cherubina Friscias

urlakade ansikte och lömska grå ögon skrämde honom.

"Avigliana, gör reda för läxan."

Flickan steg upp och talade om släkten Visconti med ögonen irrande ut i luften, som om hon varit en väl inlärd papegoja. Tillfrågad rörande något av de tillägg hon gjort, blev hon osäker och svarade stammande: hon hade ej förstätt något.

"Minichini, redogör för läxan."

"Jag kan den inte."

"Varför det?"

"Det var söndag i går och vi voro ute. Jag kunde inte läsa."

Läraren skrev en anmärkning i sin bok; flickan ryckte på axlarna.

"Cascacalenda!"

Hon svarade icke. Hon betraktade envist sina vita, liksom i vax modellerade händer.

"Cascacalenda, var god och redogör för läxan."

Hon spärrade förvånad upp ögonen och började, men stakade sig vid varje ord, rörde ihop och trasslade till alltsamman; läraren hjälpte henne på traven och hon sade efter med ett ungt, vackert och av hälsa svällande djurs belättna min; hon visste ingenting, förstod ingenting och blygdes ej däröver, bibehöll sitt plastiska lugn, fuktade sina Diana-läppar, som hade ett nästan elakt uttryck, och betraktade sina rosenröda naglar. Läraren skakade missnöjd på huvudet, men vågade ej banna denna dumma och yppigt sköna varelse, vars röst hade så förtrollande tonfall...

Han gjorde ännu ett par tre försök, men ingen i klassen kunde något, tack vare permissionen i går. Så förklarades blommorna, parfymerna, biljetterna: dessa tolv timmars frihet hade gjort flickorna alldeles som bortbytta. De hade ögonen fulla av syner, de hade sett *världen* i går. Han hämtade sig, helt förvirrad, medan en blandad känsla av blygsel och respekt utbredde en allmän tystnad i klassen. Han älskade sin historiska vetenskap, så högt, hans kritiska skarpsinne var i stånd att omfatta dess rika synvidder, hans ideal var storslaget — och han led av att nödgas bjuda ut det i små smulor till dessa aristokratiska, vackra och liknöjda unga damer, som ej ville veta av det. Ehuru ännu ung, hade han blivit gammal och torr under allvarliga studier — och nu uppenbarade sig för honom den glada och sorglösa ungdomen, som vill leva, men icke vill veta något. Han började känna bitterhet mot dessa av livslust skälvande varelser, som föraktade hans ideal, bitterhet över att ej också han kunde vara vacker, kraftfull och övermodig, för att älska och bli älskad. Hans hjärta svällde av oro, den förgiftade hans blod och hans tankar, och han blygdes över att behöva förnedra sin vetenskap inför dessa lättsinniga och hjärlösa flickor. Men den växande stormen betvingades, och ingenting i hans yttre förrådade den,

om icke en svag rodnad på de infallna kinderna.

"Efter ingen av er har lärt sig läxan" sade han långsamt och med låg röst", har väl ingen heller skrivit kria?"

"Altimare och jag ha skrivit den", svarade Caterina Spaccapietra. "Vi voro inte ute", tillade hon liksom till förklaring, för att ej ådraga kamraterna obehag.

"Läs då upp er kria, Spaccapietra. Den handlar om Beatrice di Tenda, inte sant?"

"Jo, om Beatrice di Tenda."

Spaccapietra steg upp och läste med sin klara, tröga röst:

"Ärelystnad hade alltid behärskat medlemmarne av släkten Visconti i Milano, vilka vågade allt för att kunna bibehålla högsta makten. Icke olik sina förfäder var Filippo Maria, son till Gian Gallazzo, som hade efterträtt sin broder Gian Maria. Denne gifte sig av beräknande skäl med Beatrice di Tenda, änka efter Facino Cane, en äventyrslysten condottiere. Beatrice di Tenda var en dygdig och rikt begåvad kvinna, men redan av mogen ålder. Hon medförde i hemgift herraväldet över Tortona, Novara, Vercelli och Alessandria; men sedan mannen fått sitt begär efter hennes rikedom tillfredsställt, lednade han snart på henne. Han lät anklaga henne för att ha svikit en hustrus plikter för en viss väpnare Michele Orombello. Vare sig anklagelsen var sann eller falsk, vittnesmålen osanna eller riktiga, blev Beatrice di Tenda förklarad skyldig och besteg jämte Michele Orombello schavotten år 1418 i sitt fyrtioåttonde år, ty hon var född 1370."

Caterina hade redan vikt ihop pappersarket, men läraren väntade ännu. Så förgingo ett par minuter.

"Är det inte mera?"

"Nej."

"Huru, är detta allt?"

"Ja."

"Det är en mycket mager kria, Spaccapietra. Det är ju endast en enkel redogörelse för det historiska faktum, som det står i läse-boken — ja, ännu enklare. Framkallar Beatrices olyckliga slut inga betraktelser hos er?"

"Jag vet inte", mumlade den unga flickan, blek av förvirring.

"Och ändå är ni kvinna. Jag hade just valt ett ämne, som kunde ge tillfälle att uttrycka någon ädel känsla, medlidande, förakt för den falska anklagelsen... ja, vad vet jag? På det där sättet blir historien endast kronologi. Er kria är torr, ni har ingen fantasi, Spaccapietra."

"Nej", svarade flickan ödmjukt och satte sig åter med tårar i ögonen.

"Låt oss nu höra Altimare."

Lucia Altimare tyckte skaka av sig en dvala och sökte länge bland sina papper med allt tröttare min. Sedan läste hon långsamt, med svag röst, släpande på stavelserna, liksom överväldigad av en omotståndlig trötthet.

PÅHLSSONS
Teaterkonfekt och Dessert-
choklader. Högfina kvalitéer.
Tillverkare: A-Bol. Carl P. Pålssons
Choklad- och Konfektfabrik, Malmö

I VARJE HEM

bör finnas

IDUNS KOKBOK

"Högre, Altimare."

"Jag kan inte."

Och hon såg på honom med en så melan-
kolisk blick, att han ångrade sin anmärkning.
Hon förde åter näsduken över läpparna, som
om de voro alldeles torra, och fortfor:

... "av vild härsklustnad. Filippo Maria
Visconti var en käck ung man med ögon som
falken, en skicklig ryttare och ståtlig till häst.
Då de unga flickorna sågo honom rida förbi,
klädd i brynja och sammetstunika, på vars
bröst den listiga och förledande ormen, Vi-
scontiska ättens sinnebild, var broderad, suc-
kade de och utropade: 'Vad han är vacker!'
Men under detta behagliga yttre dolde han —
som alltid i denna sorgliga värld, där skenet
är bedrägligt — en fördärvad själ. I älskligt
ömsinta kvinnor, misstron den, som nalkas er
med höviska later, med inställsamma ord, med
raffinerade känslor: han bedrar er. Allt, allt
är lögn, allt är ruttenhet, allt är aska! Det
fick hon erfara, den olyckliga Beatrice di Ten-
da, vars sorgliga historia jag nu berättar.
Hon var en ung änka, en kvinna med fläck-
fria seder och beundransvärd skönhet: håret
var blont som guldtråd, ögonen blå, värdiga
att spegla firmamentets klarhet, hyn vit som
liljans lena kronblad. I sitt första äktenskap
med condottieren Facino Cane hade hon var-
rit föga lycklig. Facino Cane, en brutal
slagskämpe, blodtörstig, grym, begiven på va-
penlarm och vin och lägrets grova tal, var
icke en man för Beatrices hjärta. Ve de äk-
tenskap, där den ene av makarna ej förstår
och ej vet att uppskatta den andras själ! Ve
det äktenskap, där mannen ej uppfattar kvin-
nohjärtats hela hemlighetsfulla poesi och mys-
tiska känslodjup! Det är sorgliga förbindel-
ser, varpå vårt fördärvade och olyckliga mo-
derna samhälle är blott alltför rikt. Facino
Cane dog. Änkan begrät honom uppriktigt,
men hennes av kärlek ännu oberörda hjärta
klappade, då hon lärde känna den tappre och
elake Filippo Maria Visconti. Hennes an-
sikte vart blekt som månens, då den mellan-
koliskt släpar sig fram på den stjärnbeströ-
da empyréens vägar, och hon älskade honom
med sin ungdoms hela glöd, med kyskheten
hos en from själ, som vet att tillbedja Ska-
paren i den skapade varelsen och förena den
himmelska kärleken med den jordiska. Den
rena och sköna Beatrice gifte sig med Filippo
Maria av kärlek; Filippo Maria, den svarta
själen, gifte sig med Beatrice av egen nytta.
Någon tid var det höga paret lyckligt på den
hertigligen tronen och bragte på skam det ord-
språk, som förnekar furstarne lycka. Men
dessa Hymens rosor voro förgiftade, i det
daggstänkta gräset dolde sig ormen, den tro-
lösa symbolen för de ännu trolösare Viscon-
ti'erna. Sedan Filippo Maria erhållit Beatri-
ces rikedomar — det enda han eftersträvat —
tröttnade han snart på henne, som varje man
med förtorkat hjärta och fördärvade seder har
för vana. Han hade även knutit en skymf-
lig förbindelse med en viss Agnese del Maino,
den uslaste av alla kvinnor, och därefter vak-
nade inom honom lusten att göra sig av med
hustrun. Vid Viscontis hov fanns en väpnare
vid namn Michele Orombello, en ung truba-
dur och poet, som hade vågat lyfta sina ögon
upp till sin härskarinna, i vilken han var döl-
ligt förälskad. Den dygdiga kvinnan besva-
rade ej denna lidelse, ehuru Filippo Marias
trolöshet och förräderi gjorde henne i hög
grad olycklig och nästan skulle ha gjort det
ursäktligt, om hon belönat hans ömma låga;
men hon visade sig endast artig mot den
olycklige älskaren. Filippo Maria, som fått
veta allt, låter plötsligt fångsla Michele Orom-
bello och den kyska makan, anklagande dem
för otrohet. Underkastad tortyr utstod Bea-
trice den med själsstyrka och förklarade sig

vara oskyldig. Men Michele Orombello be-
kände, vare sig han till följe av sin ungdom
var mindre härdad mot smärtan eller hade
fått det falska rådet att bekänna, för att där-
igenom rädda Beatrice.

"Domarena, Filippo Marias usla legohjon
och darrande för hans vilja, dömde den be-
klagansvärdaste bland kvinnor och den olyck-
ligaste bland älskare att avrättas. Den from-
ma kvinnan besteg schavotten med lugn, kys-
sande krusifixet, varpå Frälsaren lider och
dör för våra synder. Då hon varseblir den
unge väpnaren, som gråtande och förtvivlad
går till avrättsplatsen med henne, ropar hon
till honom: "Jag förlåter dig, Michele Orom-
bello!" Och han svarar: "Jag bedyrar, att du
är den oskyldigaste maka!" Men det hjälpte
icke, furstens vilja måste utföras. Bilan av-
högg väpnarens svartlockiga huvud; Beatrice
utropar: "Jesus Maria!" och även hennes
blonda huvud föll för bödelsyxan. En ömk-
lig syn, för vilken alla ryste. Men ingen vå-
gade ge uttryck åt sin avsky för den fruktade
Filippo Maria. Så är det alltid här i livet:
dygden förtryckes och lasten triumferar. En-
dast inför den Evige Domaren är allt rättvisa,
endast inför den barmhärtighetens Gud, som
har sagt: "Jag är uppståndelsen och livet."

Efter uppläsningen blev det en djup tyst-
nad. Eleverna betraktade varandra förstulet
och med förlägna blickar. Caterina betrak-
tade Lucia med förskräckelse och överrask-
ning. Lucia stod där blek och flämtande, med
föraktfull min och sammanbitna läppar. Lä-
raren satt tyst och tankfull.

"Er kria är lång, Altimare", sade han slut-
ligen. "Ni har för mycket fantasi."

Åter blev det tyst. Då sade Cherubina
Friscias torra, elaka, väsende röst:

"Giv mig den där krian, Altimare!"

Det gick en skälvnig genom dem alla, de
kände sig gripna av obestämd fruktan.

III.

DE "TREFÄRGADE", DE STÖRSTA,
vackraste och högdragnaste av alla eleverna,
hade under handarbetstimmarna det privilegiet
att få samla sig i en grupp borta i ett hörn
av den långa handarbetssalen. De andra ele-
verna sutto på bänkar bakom sina sybågar, i
rader med långa mellanrum, och fingo ej
talas vid.

De trefärgade, från vilkas händer de vack-
raste och dyrbaraste arbeten utgingo till den
årliga utställningen, åtnjöto en viss frihet.
När de sutto sålunda i en tät sammanträngd
krets med nedböjt huvud och ryggen mot de
andra, småpratade de halvhögt. Varje gång
arbetslärarinnan närmade sig, bytte de om
samtalsämne, begärde råd av henne eller vi-
sade henne sitt arbete. Det var deras bästa
stunder, de voro nu nästan utan uppsikt, be-
friade från Cherubina Friscias störrande fisk-

ögon, och kunde prata om vad de ville. Ar-
betena gingo visserligen framåt, men tankar-
na och orden flögo.

Giovanna Cascacalenda broderade en altar-
duk på finaste battist — ett utsökt broderi,
lätt som skum — och drog tråden ut och in
med utstuderade, avrundade armrörelser.
Ginevra Avigliana knypplade en spets i ve-
neziansk stil, ämnad till present åt förestän-
derskan vid kursens slut; till varje hands-
bredd gick det åt silke för fem lire. Carolina
Pentasuglia broderade en röd sammetskudde
i guld. Giulia Pezzali gjorde ett sniljebro-
deri till en papperskorg. Men de tänkte icke
på arbetet, de drogo mekaniskt nålarna ut och
in och rasslade med knyppepinnarna, men i
dag var det ingen som talade om annat än
den stora händelse, vari Altimare spelat hu-
vudrollen.

"Hon har således blivit inkallad till före-
stånderskan?" frågade Vitali, som broderade
med pärlor på cartonage.

"Nej, inte än. Tror ni verkligen, att hon
blir det?" sade Spaccapietra skyggt, utan att
se upp från natttröjan, som hon sydde på.

"Herre Gud", utbrast Avigliana, "hörde du
inte, så mycket mustiga saker det var i det
där hon hade skrivit? En ung flicka får inte
känna till sådant."

"Altimare är oskyldig som ett nyfött barn",
svarade Spaccapietra allvarligt.

Ingen svarade. Men alla sågo bort till Al-
timare. Hon satt ensam, långt bort ifrån de
andra, med nedböjt huvud, och repade char-
pi. Det var hennes senaste varn, att repa
charpi för sjukhusen. Hon hade frivilligt
skilt sig från de andra, men föreföll lugn.

"Dumheter, kära ni, dumheter", sade Mi-
nichini och förde karlaktigt handen genom
håret. "Sådant där vet man, men man säger
det inte."

"Men att skriva, att en hustru kan bedra
sin man, Minichini? Vad säger du om det?"

"Nja, så går det ju alltid till ute i världen.
Signora Ferrari bedrar sin man med min
kusin", svarade Minichini. "Jag har sett
dem... bakom en dörr..."

"Vilket? Vad såg du?" frågade ett par tre
stycken, och de andra spände upp ögonen.

"Läraryn kommer", svarade Spacca-
pietra.

"Ni sitter som vanligt med händerna i kors,
Minichini", anmärkte läraryn.

"Ni vet ju, att det gör ont i mina ögon."

"Är det här er pincenez? Ni tycks inte
vara mycket närsynt. Nog kan ni arbeta."

"Varför skulle jag göra det?"

"För att vara till nytta i ert hem en gång."

"Min mor har tre kammarjungfrur; men
det vet ni kanske inte", sade den andra och
reste på huvudet som en huggorm.

Läraryn lutade sig ner över Aviglianas
arbete och mumlade någonting om högfärd
och näsvishet. Minichini ryckte på axlarna.
Om en stund frågade någon åter:

"Säg, Minichini, vad gjorde signora Fer-
rari med din kusin bakom dörren?"

"Vill ni verkligen veta det?"

"Ja visst, ja visst..."

"Nåja... de kysstes."

"Ah!" utbrast man i korus och rodnade och
bleknade ömsom.

"På munnen, inte sant?" frågade Cascaca-
lenda lugnt och bet sig i läpparna för att få
dem rödare.

"Ja."

Flickorna tego och blevo tankfulla. Mini-
chini vållade alltid oro under handarbetstim-
marna med sina historier. Hon sade de na-
turligaste saker med vissa tysta förbehåll eller
också i hänsynslöst oförtäckta ordalag, som
satte de andras fantasi i rörelse.

(Forts.)

Iduns program 1921

är ökat textinnehåll,
förstärkt redaktion,
större aktualitet,
artistisk utstyrel.

Prenumerera
ofördrojligen!

MINA LEVNADS MINNEN.

AV HELENA NYBLOM.

(Forts.)

DET DRÖJDE INTE LÄNGE, INNAN några damer också fingo taga del i sammankomsterna, fastän dock snarare som ett uppmontrande sällskap, när de litterära debatterna tagit slut.

Utom Stava Klockholff och jag, som voro självskrivna eftersom mötena försiggingo i våra hem, invaldes Anna Hamilton och Julia Ankarcrona. Anna Hamilton var vår landshövdings äldsta dotter. Hon har, de sista år hon levde, blivit allmänt känd och värderad som författarinna till "*Solnedgången*".

Den gången var hon en ung flicka på sjutton år, nyss hemkommen från en pension i Tyskland. Hon var inte vacker och klädde sig mycket illa, men hon var utomordentligt begåvad och var en av de kvickaste och mest underhållande människor jag har känt. Liksom hela sin familj satt hon inne med en outtömlig fond av humor, som aldrig övergick till sårande satir. Men hon kunde ha infall som fingo alla att explodera av skratt. Därtill hade hon starkt kunskapsbegär och läste otroligt mycket. Hennes största talang var hennes ovanliga förmåga att rita, inte efter naturen, men ur minnet, och då alltid personerna uppfattade från den komiska sidan. Hon träffade likheten slående, såväl dragen som rörelserna och uttrycket, och hon ritade av oss alla, mest och bäst dem som stodo henne närmast. Vart har alla dessa utmärkta ritningar tagit vägen?

En gång ritade hon av Vilhelm Svedbom, då han sitter försänkt i beundran över Rubinsteins spel. Man ser den store mästaren vid flygeln, som han bearbetar med fyra händer, två på klaviaturen och två i luften. Svedbom sitter handfallen, med sitt stora hår nedfallet över pannan och har bokstavligen tappat näsa och mun av förvåning.

På en annan teckning såg man K. Tetatern i Stockholm, dit Anna Hamilton och jag voro inbjudna av herrskapet Linnells för att övervara en representation av *Kungarne på Salamis*. Stycket blev inte så särdeles gripande uppfört och verkade sömngivande på sällskapet. I bakgrunden av logen sitter Linnell, stolt och värdig, men sovande djupt. Litet längre fram har fru Linnell insomnat på det ljuvligaste. Hon sitter med huvudet på sidan och ett milt leende på munnen, medan hennes händer fast omklamra kikare och teaterpås. På första bänken sitta Anna Hamilton och jag, båda dykande med händerna i en öppen konfektpåse och skrattande hejdlöst. På något avstånd hade Anna tecknat kungliga logen, där ett par hovdamer se högst indignerade på vårt opassande uppförande. Alla situationer, som inneburo något komiskt, uppfattade hon och återgav dem med mästertlig lätthet. Då hon blev gift och en tid bodde i Delsbo, ritade hon stora scener från marknaderna där uppe, med många figurer. Min fader, som en gång var på besök i Uppsala, fick se ett par av dessa teckningar och sade mycket lugnt om dem: "De kan ju inte vara bättre." — Då Anna senare kom i lära hos Egron Lundgren, utvecklade hennes talang sig inte. Direkt efter naturen tecknade hon inte bättre än alla andra elever, och hon fick höra en kritik, som tyvärr verkade förintande på hennes spontana begåvning; hon ritade beständigt mera sällan utantill.

— Den andra unga damen som blev invald i *N. S.* var Julia Ankarcrona, sedan gift med ståthållaren på Gripsholm. Hon var en mycket tjusande flicka, smärt och fin, med

Lorentz Dietrichson.

stora, skälmaktiga ögon och långa ögonhår. Då jag först kom till Uppsala, låg hon ständigt på en soffa, eftersom hon hade gjort illa sitt ben. När jag kom på besök till hennes vackra och intelligentamma, sade Julia aldrig ett ord. Året därefter, då hon kunde gå ut och ofta besökte mig, frågade jag henne varför hon under det förgångna året aldrig hade talat? "Det var därför", svarade hon, "att om jag skulle komma att säga något dumt, kunde jag inte resa mig och gå min väg." Nu både talade och skrattade hon och bedärade många hjärtan. Hon fick tillnamnet "*Melusina*", då man tyckte hon hade något av en trollpacka i sitt väsen. Innan Snoilsky reste ut, var nog också han ganska betagen i henne, och det är till henne han har skrivit många av sina ungdomsdikter: "Jultankar i Rom", dikten från Geneversjön som slutar "Och tänka på dig i bosquet de Julie" och flera andra. Då Snoilsky sedan kom hem, visade det sig att det blott hade varit ett ungdomssvärmeri både från hans och Julias sida.

Vi fyra damer, voro som sagt, det upplivande elementet i *N. S.* sammankomster, och vi voro alla mycket muntra och uppslupna. När jag nu tänker på den tiden, förefaller det mig nästan, som om vi alla hade varit barn. Vi kunde långa stunder slå boll med apelsiner, klä ut oss, eller klä ut herrarna. Jag kommer ihåg en kväll, då vi flätade Svedboms långa, tjocka hår i små flätor och bundo små stumpar olikfärgat yllegarn i toppen av varje fläta. Ibland hade vi utfärder med kälke i snön, och när det blev vår, företogo vi gärna någon längre utfärd i vagn, till Gottsunda eller Djurbo, och lågo på gräset mellan vårblommorna, medan en eller flera av *N. S.*-medlemmarne föredrogo verser, skrivna för tillfället. I dessa utflykter deltog ibland fru Ankarcrona, som var en intressant och ännu mycket vacker dam. Hon hade redan alldeles grått hår, som hängde i lockar nedför kinderna och därtill svarta ögonbryn över de uttrycksfulla mörka ögonen med långa ögonhår (ögon som liknade Julias). Hennes figur var smärt som en ung flickas, och hennes sinne ungdomligt och livligt. Hon intresserade sig mycket för all litteratur och talade utmärkt både franska och engelska. Hon bodde i Uppsala på vintern, där hennes tre unga döttrar och hennes yngste son uppfostrades, medan hennes son i första giftet, Hugo Tamm, redan var student. Hennes man såg man aldrig till. Han var sällan i Uppsala, och hon var så gott som skild ifrån honom. Sedan kom det till en verklig skilsmässa, och fru Ankarcrona gifte sig med herr *v. Bergen*, som i flera år hade varit informator för hennes yngste son, och som också var

medlem av *N. S.* Jag antar att det var genom honom hon kom att deltaga i *N. S.* sammankomster. Flera gånger var sällskapet församlat i hennes hem vid Ägatan, och många av *N. S.* medlemmar blevo mottagna som gäster på *Runsa* om sommaren. Detta vackra gamla herresäte skall jag senare omtala.

Särskilt kommer jag ihåg en gång fru Ankarcrona var med *N. S.* på en utflykt till Vårdsättra. Detta ställe var det vanliga målet för Uppsalienarna, när de önskade se sommarens första tecken. Den stora skogen närmare vid Uppsala består ju uteslutande av furuträd och ser likadan ut sommar och vinter. Men Vårdsättra, som ligger vid Mälaren, har ganska många lövträd, och dit for man för att se björkarna i sin första genomskinliga skrud och lyssna till det frigjorda vågskvalpet från Mälarns böljor. Naturen har inte där något stort eller märkvärdigt att bjuda på, och terrängen, där man kan ligga på gräset under gröna träd, är ganska begränsad, ty det mesta av jorden upptages av åkrar och sädesfält, men dock har jag ett ljuvligt minne av denna fläck, där man mottogs av doftande blommor och darrande björklöv och lyssnade till trastarnas lyckliga sång. Och så var det sjön, som lockade och viskade och gav en känsla av befrielse efter vintern i det torra Uppsala. Många, många år var Vårdsättra det enda jag fick av sommaren, då vi inte hade råd att flytta på landet. Därför är också intrycket därifrån underligt smärtblandat. De första åren längtade jag ännu mycket efter Danmark, efter havet och de stora, ljusa skogarna på Själland. —

Men mycket idyllisk var vår utfärd till Vårdsättra med *N. S.* På en bestämd grön plats, den enda som egentligen var att tillgå, på en sluttning ner emot sjön, dukade vi damer frukosten, och sedan höllos tal, lästes poem och ibland kunde väl också min man sjunga en och annan visa, utan ackompanjemang. Brisarna från sjön viftade över oss, och stora vita moln tornade sig på den genomskinligt ljusa sommarhimmeln. Man kände riktigt att nu var det vår! —

En episod inträffade ett av de första åren i Uppsala i Ankarcronas hemmet. Hugo Tamm hade på en jakt blivit träffad av ett vådaskott och låg mycket sjuk. Man trodde inte han skulle kunna räddas. Jag hade knappast sett honom, då han aldrig var närvarande vid *N. S.*' sammankomster. Men så kom ett bud till mig, att han önskade jag skulle besöka honom. Han ville, innan han dog se något riktigt levande. Jag skyndade till Ankarcronas hemmet och blev införd i en sängkammare som var skum av de tjocka, nedfällda gardinerna. I en stor himmelsäng låg Hugo Tamm. Han höll en fotografi efter en av *Fra Angelicos* tavlor, föreställande änglar som dansa på en äng. Han kunde knappast tala, och jag visste inte vad jag skulle säga till honom. Emellertid yttrade jag något om att nu blev det snart vår, och då skulle han nog åter bli frisk och stark. Men han svarade mycket sakta. "För mig blir det inte mera vår här på jorden. Nu får jag hoppas på *detta*", och han såg på bilden han höll i handen. — Man vet, att han inte blott blev frisk, utan blev en ovanligt verksam och handlingsduktig man, att han var gift två gånger och fick många barn. Jag såg honom aldrig sedan den dagen då han låg dödssjuk i Uppsala.

Medan jag stod vid hans säng, dök plötsligt

GEISHAN — SÅDAN HON VERKLIGEN ÄR.

JAPANERNA HA OFTA, OCH MED RÄTT, beklagat sig över européernas uppfattning om mångt och mycket japanskt. När på sin tid "Mikadon" och sedan "Geishan" gjorde sitt av. än tjugusande, än uppfriskande melodier ledsagade segertåg över Europas och Amerikas teaterscener, hördes från japanskt håll även protester, som gällde icke minst det sätt, varpå geishorna framställdes. Även på andra vägar ha vi i den här världsdelen fått en vrågbild av dessa unga japanska kvinnor, som tett och te sig för oss som mycket söta, nätta, eleganta gubevars, men som icke desto mindre kommit ned på ett annat och mycket lägre plan, än det de inta i verkligheten. Och det är skada, ty geishans roll i Japans hemliv förtjänar att ställas i sitt rätta ljus.

Hurudan och vad är då geishan i verkligheten? Svaret ges i en engelsk tidning av en framstående och mycket läst japansk skald, Gonnoské Komai, för tillfället bosatt i London, och vi citera det så mycket hellre som man därigenom även får en liten inblick i japanskt liv.

Geishan är — skriver han bl. a. — icke någon demi-mondaine, som man så ofta föreställer sig i Västern. Den senare är uteslutande hänvisad till Yoshiwarakvarteret, geishan är en kvinna lika fri som hon är oskadlig, och hon är fullkomligt "respekterad". Ordet "geisha" betyder en som utmärker sig i konst. Vår geisha roar och underhåller oss på sitt eget förtjusande sätt, och vi inbjuda henne, när vi ha vänner i vårt hem. Hon sjunger, spelar, dansar, och när hon icke gör det, slår hon upp vårt *saké* och ser till, att allt är i sin ordning. Kort och gott, geishan är en person, som med nödvändighet tillhör umgängeslivet i Japan, där det knappast finns något tillfälle för oss män att i sällskap sammanträffa med representanter för det andra könet, såvida vi inte stå på synnerligen intim fot med deras familjer. — — —

Geishan i forna dagar.

Den engelska författaren Arthur Mills, som är stor kännare av Japan och japanska seder och

bruk, har också nyligen tagit upp frågan, som tycks vara aktuell. Innan en japansk flicka kan anses tillhöra sin profession, sitt yrke — ty ett sådant är det, förklarar han, i samma grad som den sceniska verksamheten är det hos oss — alltså innan hon blir en riktig geisha, måste hon genomgå en lång och omsorgsfull utbildning i konsten att vara "agréable" och underhållande. När hon gjort det, har hon utsikt att stiga till hög utmärkelse i sitt yrke. Hon förlorar ingalunda sin ställning i sin kast, och hon gör mycket ofta ett lysande parti.

Jag kommer ihåg, när jag första gången landsteg i Japan. Jag besökte en högt renommerad konsthandel i Yokohama och där, bland japanska etsningar, skärmar och porslinsföremål, fastnade min blick vid en bronsstatyett av en utomordentligt vacker ung flicka. På min fråga fick jag veta, att det var O-San.

— Vem är O-San, frågade jag.

Ägaren ryckte på axlarna, det var som om jag frågat en fransman: "Vem är Sarah Bernhardt?"

O-San, sade han, var en av de ryktbaraste geishorna i Tokio.

Slumpen förde mig samman med O-San vid en middag hos en japan. Jag minnes ännu så väl den förtjusande lilla varelse, som satt vid min sida, och de vita krysantemerna i hennes hår. Hon visade mig bästa sättet att skala nötter, och hon lärde mig "tjink", ett ursprungligen kinesiskt sällskapsspel, bestående i att räkna fingrarna. Allt som allt, tack vare henne blev kvällen den mest angenäma.

Hon talade något engelska, och på min fråga, hur hon lärt det, kom svaret:

— Jag for till universitetet i Hongkong enkom för att lära mig engelska.

Sådan, ungefär, är geishan i verkligheten.

en man upp på andra sidan av sängen, där han suttit nedkrupen. I skumrasket gjorde han ett nästan spökaktigt intryck, och jag blev helt rädd. Det var professor Malmström (historikern), som hade varit Hugo Tamms informator, och som alltid förblev hans goda och trogna vän. Han yttrade inte ett ord, och jag såg blott hans ansikte otydligt i skumrasket, då jag gick ut ur sjukrummet.

När vi fyra damer som tillhörde N. S. inte fingo vara närvarande vid sammankomsterna — som då hölls på Gillet — brukade vi taga skadan igen genom att komma tillsammans och roa oss. Det var en person som vi då gärna hade med oss, nämligen Thekla Knös. Hon var inte längre ung och hade något visst hopskrumpet i hela sitt utseende. Ansiktet med de uppdragna ögonbrynen, den infallna munnen och de något dimmiga ögonen hade ett rörande, bekymrat uttryck, som om ett hemligt, oundvikligt öde väntade henne. — Man vet att hon tillbragte alla de sista åren av sitt liv i — djupaste sinnesförvirring. —

Men på den tiden, då jag först gjorde hennes bekantskap, var hon full av mycken munterhet och kvickhet. Hon tillhörde ju den period, då man ännu i Uppsala roade sig med ideliga sällskapsnöjen. När man läser "Solnedgången" förvånar man sig över att gamla, förståndiga människor kunde finna glädje i alla de tablåer, utklädningar, tillfällighetsverser o. s. v. varmed nästan alla dar voro uppfyllda. Hur god tid man måtte ha haft, för att kunna ägna sig åt allt detta!

Thekla var genomträngd av smak för alla dylika förlustelser, och det var nu också hon

som gav uppslaget till mångt skämt som vi unga damer hade för oss. Hon älskade att arrangera hemliga sällskap med loger och ordnar o. s. v., och ännu har jag flera av hennes

En modern geisha.

vackra och talangfulla verser, som hon skrev i anledning av olika bemärkelsedagar. För resten var hon välvilligheten själv. Och fastän hon var en opraktisk och ganska hjälplös liten varelse, önskade hon intet högre än att kunna hjälpa och bistå andra. Hon levde nog mest i sina minnen och älskade alla mycket högt, som hade hört till Uppsalas glanstider. Ännu hade hon ju Agnes Hamilton att glädja sig åt, och hon dyrkade Wennerberg! De år hon ännu var frisk och levde kvar i Uppsala, visade hon mig stor godhet. Jag minns henne med varm tacksamhet, och med smärta vid tanken på hennes tragiska öde.

Underligt nog dogo många av medlemmarna i N. S. vid unga år, och få av dem ha blivit gamla.

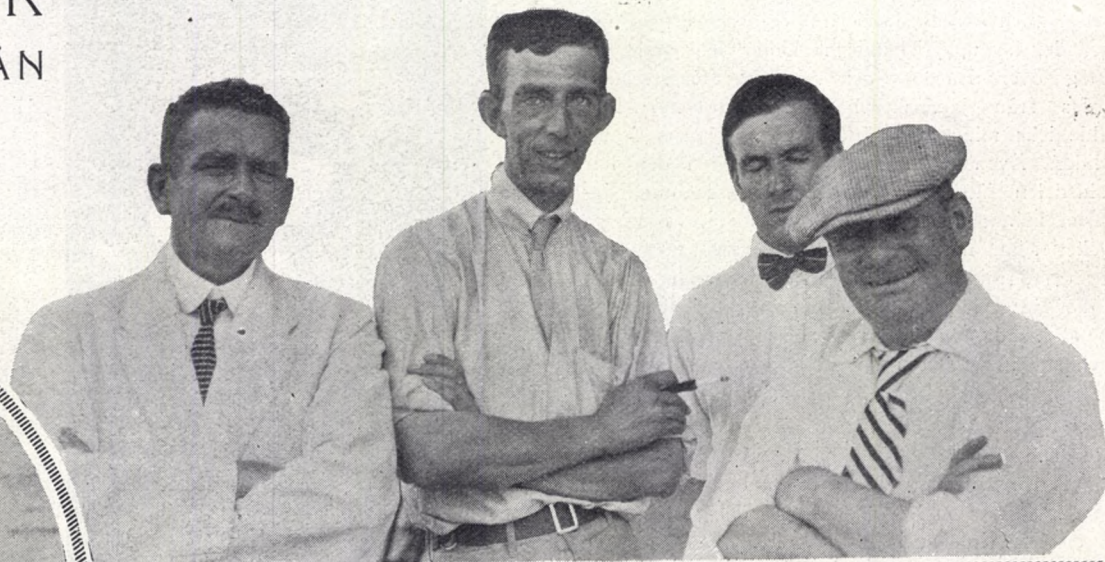
Innan århundradet slutade, voro följande borta. — Björck (1868), Klockhoff (1867), Östergren (1881), Wikner (1888), Eichhorn (1889), Bäckström (1886), Gödecke (1890).

Sällskapet N. S. upplöstes småningom, eftersom de flesta av dess medlemmar lämnat Uppsala. Med 1867 fanns det icke längre. Om det än inte har lämnat djupare spår efter sig, har det dock sannolikt företett en övergång från den mera akademiska och konventionella stilen i litteraturen till en mera personlig och levande uppfattning. Den som levat på samma tid som medlemmarna av N. S. minnes dem som en samling mycket ungdomliga entusiaster, uppfyllda av förväntan på vad framtiden väl skulle bringa, och med förtröstan på att deras "rättrogna realism" skulle fräl-sa litteraturen.

(Forts.)

PRINS WILHELM I ÄVENTYRSRLAND.

BLAND INDIANER
OCH REVOLUTIONSMÄN

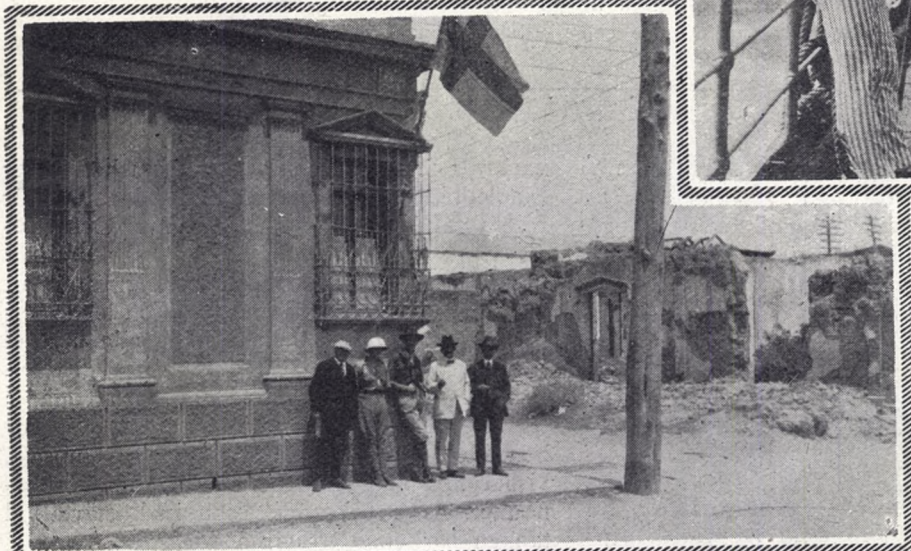
I mitten prins Wilhelm, t. v. om honom ingenjör Sjögren, t. h. löjtnant af Sandeberg och direktör Olson.

Morgonkaffet smakar gott i havsbrisen (ingenjör Sjögren).

Ångarens däck
skrapas — en
hälsosam
motion.

Under svenska flaggan funno prinsen med sällskap skydd under bombardemånget. Hornhuset mitt emot har sönderskjutits.

Utänför kyrkan i Jocatan råder rörelse och liv: där bedrivs köpenskap, där slår man sig ner och pratar o. s. v.

Prinsen
omgiven av
en indiansk livvakt.

IDUN ÄR HÄRMED I TILLFÄLLE ATT I första hand visa ett urval av de mycket intressanta fotografier, som togos under prins Wilhelms forskningsresa till Central-Amerika i fjor, av en av Skandinavisk Filmcentrals fotografer, direktör R. Olson. Bilderna ha i dagarna blivit fullt i ordning och komma nu att visas på Palladium. Prinsen, som var synnerligen intresserad av dessa filmupptagningar, har själv skrivit de förklarande texterna till de olika bilderna. Under en veckas tid arbetade han fördenskull dagligen på Skandinavisk Filmcentrals laboratorium. Därunder hände det ofta, att han berättade ett och annat om sina öden och äventyr på färden. I dagspressen har visserligen förut upplevelserna skildrats i sina huvuddrag, men det torde kunna vara av

Prinsen med sällskap utanför en spelmans hydda.

Vissa strandpartier vid River Dalee skulle med sina mjuka, vågiga höjder kunna leda tanken till en del europeiska flodstrakter, om icke palmerna här strödde in sina stela buketter.

Jordbävningarna skona icke ens gravvårdarna, hur säkert de än byggas

intresse att i anslutning till bilderna dra fram ytterligare några lustiga eller spännande episoder.

Expeditionen startade, som bekant, med Johnsonångaren Kronprinsessan Margareta från Göteborg den 11 januari, och i den deltog, förutom prins Wilhelm, ingenjör Åke Sjögren, lektor Ernst Hemmendorff (botaniker), löjtnant B. av Sandeberg (kartograf) och som fotograf ovannämnde direktör Robert Olson från Skandinavisk Filmcentral. På väg till Belize i Brittiska Honduras gjordes en avstickare till den gamla svenska besittningen S:t Barthélemy. Det blev ett mycket intressant besök. Där funnos gamla negrer, som hjälpligt kunde tala svenska, och man träffade ofta äldre svartingar, som belåtet grinande förklarade sig vara gamla svenskar. Upprepade gånger hände det, att de kommo till prinsen och bådo honom laga så att de komme tillbaka till Sverige.

Från Belize for man i en liten motorbåt, som rullade förskräckligt i det hårda vädret, upp mot Yukutan-halvöns östra kust, men måste efter ett par dygn på grund av rasande storm söka nödhamn i Ascension Bay. Härifrån reste man till S:t Miguel, en liten lustig stad på ön Cozumel, och här uppvaktades prinsen av en deputation svartmuskiga mexikaner, vilka inbjödo honom jämte sällskap att övervara de i samband med fastan arrangerade festligheterna. Det var en mycket praktfull tillställning. Svenskarna hade lämnat sin garderob i Belize och måste komma till festen klädda som riktiga sjörövare. Men det spelade ingen roll, ty voro också värdfolk och medgäster grannare skrudade, och mexikanerna kunna den konsten, så uppträdde de i stället

Stund Creek. En praktfull banan- och kokosplantage.

Expeditionens kök på ön Cozumel var tämligen primitivt. I bakgrunden brunnen. Dir. Olson fick här agera köck.

Ett typiskt strandparti från ön Cozumel.

Utsikt från S:t Barthélemy, vår gamla svenska besittning, dit expeditionen först gjorde en avstickare.

Parken till det sjukhus i Quiriqva, där prinsen låg sjuk i malaria.

En gammal neger på S:t Barthélemy, som ville att prinsen skulle göra honom till svensk igen.

En säregen kyrkogård. De döda läggs i särskilt uppbyggda gravkammrar för att skyddas under de ständiga jordbävningarna.

Prins Wilhelm i förtroligt samtal med katolske prästen på S:t Barthélemy.

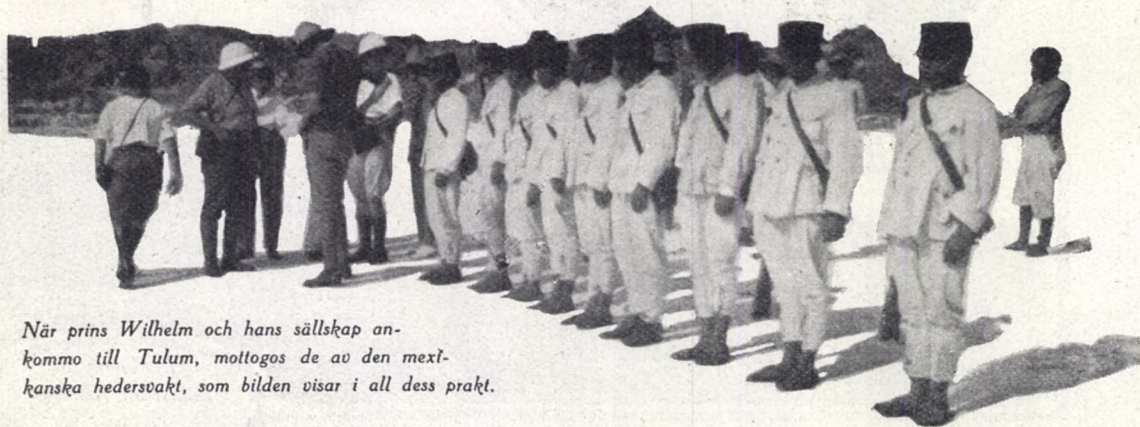

Hamnen i Belize, den stad på fastlandet, dit expeditionen först anlände.

mer eller mindre berusade. Festligheternas huvudingredienser voro dans, fylleri och revolverslagsmål, och i två dygn höll man på på detta sätt, till dess reaktionen kom och hela sta'n föll i fullständig dvala.

Några dagar därefter stack man i väg till Tuloom, som regeras av en till tänderna beväpnad barfota indianhövding, med titel general. Här finnas högeligen intressanta, urgamla ruiner och minnesmärken, härstammande från en för över 1,000 år sedan utdöd indianstam, vilka vederbörligen undersöktes och fotografades.

Därifrån återvände man till Belize och for så vidare till Stand Creek. Här insjuknade först löjtnant av Sandeberg, sedan prinsen i malaria och måste under många strapatser och äventyr föras lång väg till Quiriqva, där det fanns sjukhus, på vilket de intogs. De voro båda illa därän och läkaren trodde knappast de skulle taga sig. Under tiden fortsattes expeditionens arbete av ingenjör Sjögren och direktör Olson, och ett flertal långa, oftast synnerligen besvärliga utfärder gjordes runt om i vildmarkerna. Bl. a. påträffades därunder en gammal smålänning, vilken lämnat Sverige 1868, men som ännu i dag talade oför-

När prins Wilhelm och hans sällskap ankommo till Tulum, mottogs de av den mexicanska hedersvakt, som bilden visar i all dess präkt.

Indiankvinnor i Quiriqua, den plats, där expeditionsträffade på en gammal landsman, gift med en indian-ska.

När revolutionen väl var över, började åter det vanliga folklivet i Guatemala City.

Under revolutionen i Guatemala City: prins Wilhelm och hans sällskap fingo söka skydd under bombardemanget i ett portvalv. Prinsen sitter längst uppe till vänster.

I trakterna kring Tulum finnas en del synnerligen intressanta och vackra gamla stensulpturer och ruiner — minnen av en utdöd indianstams uråldriga kultur.

Några idylliska negerhyddor.

På en marknadsdag i en liten central-amerikansk stad går det glatt och livligt till.

falskad bred småländska. Han var gift med en indiankvinna, vilken "blev skvatt galen var nymåne", och som det vid tiden för våra landsmäns besök hos den gamle emigranten just var nymåne, fingo de ej tillfälle att se hans äkta hälft.

I början av april kunde de båda malarie-sjuka lämna lasarettet, varpå hela expeditionen styrde kosan till Guatemala.

Och här började äventyren på allvar.

Entrén var ståtlig nog. I Guatemala City mottogs prinsen av en deputation herrar och damer, vilka önskade honom välkommen, och senare uppvaktades han av ett hundratal indianer och indianskor, som till den främmande furstens ära utförde sitt hemlands vilda danser. Men några dagar senare fann presidenten, efter vad det sades, på några galenskaper, varpå hans undersåtar gjorde revolution. Gubben i fråga var för övrigt en president av äkta centralamerikanskt snitt: despotisk, hänsynslös och tjuvaktig. När någon av hans ministrar ej var honom till lags, klädde han utan vidare upp honom, varefter han med högst egenhändig fot förpassade den avbasade excellensen nedför residensets trappor. Men nu hade, som sagt, befolkningen blivit rasande

på den gamle tyrannen, och som en stor del av militären ställde sig på befolkningens sida, blev det stort rabalder med kanoner, maskingevär och vanliga eldhandvapen. Det blev till slut fullständigt reguljärt krig mellan de båda partierna och i över åtta dagars tid höll man på och slogs om staden. Granaterna veno utefter gatorna, maskingevären smattrade i ett och projektilerna slogo ned till höger och vänster.

Prinsen och hans sällskap måste tillbringa större delen av denna tid gömda i ett portvalv, som försetts med extra skydd av uppstaplade sandsäckar. Vårst dundrade man på om nätterna, och det var knappast tänkbart få någon sömn. För att markera platsens neutrala karaktär, hissade man en svensk flagga utanpå huset — det låg i ett synnerligen exponerat hörn — och det måste sägas till de stridandes bästa, att de voro nog hänsynsfulla att så mycket som möjligt skjuta detta hörn förbi. Hörnhuset mitt emot blev dock fullständigt lagt i ruiner. Då och då vågade man sig emellertid ut i kulregnet, vilket givetvis var förenat med största fara.

Det hela ändade med nederlag för presidenten, vilken blev tagen till fånga, ställd inför ståndrätt och vederbörligen expedierad, varefter prins Wilhelm blev bjuden upp till den nye presidenten, som bad om ursäkt för det omak hans företrädare åsamkat den svenske fursten och hans sällskap samt uttalade en förhoppning om att vederbörligt nu skulle trivas gott och ha det trevligt i landet. Staden hade blivit grundligt ramponerad under striderna, vilka också krävt en massa offer.

Hr Olson var under dessa dagar i flitig verksamhet med sin kamera och de filmer han därvid tog äro av största intresse. Det är inte varje dag man är i tillfälle att beskåda en autentisk revolution på vita duken.

När expeditionens arbete var slutfört reste man till Stilla havet, där diverse strandhugg gjordes, varefter man tog vägen genom Panamakanalen samt fortsatte vidare till New-York, där prins Wilhelm inkognito uppehöll sig i tre dagar. Och härifrån bar det i väg till Europa. Var och en var glad över expeditionens resultat, men minst lika belåten över att efter alla besvärligheter och faror åter befinna sig i civilisationen.

De bilder från denna resa, som nu komma att visas på Palladium, torde, som sagt, komma att väcka intresse i vida kretsar, först och främst från rent geografisk synpunkt, men naturligtvis även därför, att expeditionen företagits av svenska män med vår populära sjömansprins som ledare.

Hemmens kamp för tillvaron.

En artikelserie från ett land där utvecklingen gått snabbare än hos oss.
Av SARI IVARSON.

III.

Existensproblemet och matfrågan.

(Forts. fr. nr 51 föreg. år.)

EN LITEN TIDSKRIFT "SCHOOL LIFE" hade i ett av juninumren 1919, en uppsats med några jämförelser gjorda mellan lönerna som lärarna har i Amerika och landets hantverkare.

Stora flertalet av Amerikas lärare har troligen en årsinkomst som inte nämnvärt överstiger tio, elva hundra dollar. Den summan räcker om man är ensam, men har man familj så är det inte lätt att få debet och kredit att gå ihop.

En cementarbetare har en årsinkomst av £ 1,200. En murare, stenhuggare, målare eller snickare en årsinkomst på £ 1,400. Maskinskriverskor och stenografister har i vanliga fall en åtta timmars arbetsdag och en årsinkomst från £ 800 upp till £ 1,500. Vilken negress eller immigrant som helst får £ 50 i månaden, om hon är villig att taga plats som

kokerska, och med mat och husrum räknat efter £ 1 om dagen så tjänar hon £ 965 om året.

En lärare har varken husrum, vedbrand eller trädgårdsländ fritt i Amerika. Man kan inte förväna sig över om lärarna bilda fackföreningar och allvarligt tänka på att sluta sig tillsammans med arbetarförbunden, som somliga av dem ha gjort här i New York.

I en ledande uppsats i "New York Times" för den 29 oktober, fann jag att en byrå, som undersökt levnadsförhållandena bland Amerikas arbetare, fastslagit en viss summa £ 1,200 såsom det minsta man kunde begära en familj på fem personer skulle kunna leva på. I samma uppsats får man veta att hälften av Amerikas folk lever på mindre än det och lyckas att få pengar över för självsupplyftande saker såsom tidningar, böcker och musik, likaså för nöjen, bland vilka räknas besök på teatrar och biografier. Det är ofta som mödrarna och barnen följat åt i fattigkvarteren till den närmaste biografen och ibland så undrar man nog om inte tio-centstyckena bättre behövs till en flaska god mjölk. En liter mjölk om dagen anses ej vara någonting mindre än nödvändigt av läkare i Amerika för ett barn som växer och är i behov av riklig och närande föda.

Amerika har som åtskilliga av Europas länder sin gulasch och de gångna åren hava varit feta — även för dem. Följer man med vad som står i de dagliga tidningarna, aldrig så litet, så finner man att det är några få stora bolag som, så att säga, reglera prisen och marknaden då det gäller de viktigaste livsöfningsmedlen. Bönderna omkring New York få endast nio cent för mjölken de säljer per quart, och mjölkbolagen, som köpa nästan all mjölken, begära ända upp till 25 cent per quart för pasteuriserad, oskummad mjölk. Det är emellertid endast ett ringa antal av Amerikas husmodrar som har råd att köpa den mjölk som är garanterad att vara förstklassig, och grovarbetarnas barn få i hemmen sällan någonting annat än skummjölk. För att lindra den värsta nöden så utdelas bland de fattigaste i slumkvarteren gratis god mjölk till de bäst behövande. Det är dock inte mjölkbolagen som stå i spetsen för den mjölkutdelningen. Det är enskilda barmhärtighetsföreningar eller fattigvårdsnämnderna, som göra det på städernas bekostnad. Mjölkbolagen ha varken hjärta eller tanke på de mjölkbehövande barnen och de magra hushållsskassorna i de flesta av Amerikas hem. Det grymtas hörbart i socialistkvarteren om nödvändigheten av att få ned mjölkprisen, och på socialisternas program i den senaste valkampanjen kunde man läsa att staden skulle tvingas till att själv övertaga leveransen av mjölken från bondgårdarna och till hemmen. De hade utarbetat ett förslag, som om det genomfördes utan tvivel betydligt skulle sänka mjölkprisen.

De stora slakteribolagen finna villiga hantlangare bland boskapshandlarna i Västern. Där uppfödes boskap på de stora slätterna och bergsslutningarna. I ödemarkerna släppes djuren lösa och få försöka att livnära sig så gott de kunna. Hällre än att föda kreaturen på ett mänskligt vis, då hösten kommer, låter man många av dem svälta ihjäl. Hårdagen fann jag en uppsats om de i vildmarkerna lösläppta djuren, som kom mig att rysa av beklämning och undran. Uppsatsen var ett utrop från en djurskyddsförening och i den voro några siffror hämtade från en rapport utgiven 1918 av en kommitté, som undersökt förhållandena på statens bekostnad. Siffrorna tala tydligare än ord. Under tiden 1917—1918 hade inte mindre än omkring 888,839 nötkreatur dött av hunger, törst eller kyla samtidigt med omkring 938,880 får och lamm som aldrig blevo medräknade.

Priset på kött och fisk varierar, ibland några cent per pundet allt efter butikernas läge och de olika stadsdelarnas befolkning. Hyrorna äro litet högre på Broadway, t. ex. än på Amsterdam ave, fastän endast ett kvarter skiljer de båda gatorna från varandra och följaktligen tycker mången handlare på Broadway att han har rätt att taga mera betalt för varorna än handlarna på Amsterdam avenue. På Tredje avenuen, där det är gott om svenska matvarubutiker, får man betala 15—18 cent stycket för en salt sill. Hyrorna äro ju betydligt mycket dyrare där än under Williamsburgs bron där det sitter en mängder på en låda bredvid några silltunnor och säljer fetsillar för sju cent stycket. Rättigheten att

sälja varor från en källa i New York brukar kosta månglarna fyra dollar om året.

Bostadsbristen är kännbar även i Amerika och det gör att hyrorna höjas sakt men säkert överallt. De flesta svenska familjer i New York bo på östersidan, spridda litet varstans. De ha i regel tre rum och kök samt badrum och betala i hyra omkring £ 25 i månaden. I slumkvarteren nedanför 4 gatan i staden kan man få rum och kök, utan alla bekvämligheter för fem dollar i månaden. Medelpriset för två, tre rum och kök är därefter fjorton dollar i månaden. Gatulivet i slumkvarteren är pittoreskt nog med ungar och trasor i fönstren och ränstenarna. Men den som bor i de uslaste och smutsigaste av de gammalmodiga husen får inte ha stora pretentioner på livet. Italienare och åtskilliga judar utgöra stora flertalet av hyresgästerna nedanför 4 gatan.

Skall man gifta sig och sätta bo på femton dollar i veckan i Amerika, så fordras det både mod och sparsamhet, och det inse de flesta av landets unga män och kvinnor. I "The Evening Sun" spalter dryftades frågan i somras. Man såg snart nog att inte ens en på tio ville ge sig in på något så vågat som att gifta sig på en åtta hundra dollars inkomst om året, samtidigt som de unga varmblodiga människobarnen rasade över att livet skulle vara så hårt. De flesta butiksflickor i New York ha ej mera än femton dollar i veckan och de veta att det är inte mera än nätt och jämnt att det räcker till husrum, mat och kläder, om de äro ensamma, så mycket mindre för två. Jag dryftade problemet för en tid sedan med en pigg och vaken svensk-amerikanska med liten familj och hon sade: "Skall man leva något så när ordentligt i det här landet, så behöver man femton dollar i veckan för hushållsskassan, i vilken jag inte inberäknar utgifter för kläder, hyra, kol eller spårvagnsavgifter, till och från min mans arbete."

Vill man ha reda på vad man kan få ett klädesplagg för i New York så behöver man bara att se igenom en av de större dagliga tidningarna. Där är annonser stora som hela sidorna. Man finner att alltid en eller två realisationer pågå i något av de stora affärshusen. Hos Stern Brothers till exempel kan man få en längre skinngarnerad kappa från £ 50 upp till £ 75. Priserna hava varit från £ 85 upp till £ 115 och New Yorkborna måste förstå, att det är ett enastående tillfälle som bjudes dem då de kunna få något som är så verkligt gott för så billigt pris. Två hundra dräkter realiserades samtidigt för £ 45. De hava förut kostat ända upp till £ 95 — så det låter allt så bra. Palsar annonseras till salu från £ 695 ned till £ 295, och skinnboor säljas från £ 15,50 upp till £ 89,50. Hos samma firma kan en man få en överrock för £ 45 och en kostym kläder för samma pris. Lord & Taylor säljer i dagarna bland annat damkängor för £ 12,75 paret och hellinne herrnäsdukar från £ 6 upp till £ 12 per dussin.

Före krigets utbrott köptes nästan alla klädesplagg färdigsydda. Man kunde få vad man behövde både billigt och bra, och det lönade sig knappast att sitta och sy i hemmen. Med kriget kom dock höjda priser och delvis försämrade varor, och jag hörde i en stor mönsteraffär att efterfrågan på mönster har aldrig förut varit så stor som nu. Det är inte bara priserna och de försämrade varorna som här spelat in. Genom de stora röda-korsföreningarnas symöten över hela landet upprycktes och övades kvinnorna till att hantera saxar, nål och tråd, för att nu inte tala om strumpstickor och virknålar, som blevo så populära, att man fann dem i kyrkorna, under sammanträden, på teatrar och i konsertlokalerna, på gatorna, i omnibussarna, spårvagnarna och restaurangerna.

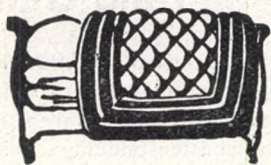
Underkläder och linne äro enkla för dagligdags bruk. En amerikansk husmoder har inte ofta vad vi i Sverige ha: ett välförsett linneförråd. Finnes det ett ombyte till varje bädd samt nog med handdukar för fjorton dagar så anses det i vanliga fall vara nog. Här tvättas det ju i varje vecka och resoneras som så, att har man onödigt mycket linne, så ligger det bara och blir gult. Samma regel gäller då man kommer till underkläder. Mången amerikansk husmoder använder knappast någonting annat än trikåstickade underkläder, närmast kroppen, och de äro lätta att tvätta och behöva varken strykas eller manglas. Nattninen för sommarbruk sys ofta av kräppliknande tyg, och av vit eller kulört bomullflanell sys tjockare nattninen för vintern. Kräppliknande bomullstygn och flaneller behöva ej heller strykas. — Vik klädesplaggen ordentligt och sträck litet på vämmarna, om det behöves, det är en praktisk husmoders valspråk, då hon på kvällen tar ned underkläder från klädstrucken i Amerika. Turkiska badhanddukar användes allmänt och anses billiga och lättvättade jämfört med hellinne och andra hårda bomullshanddukar. De fordra vacer mangling eller strykning, för att se bra ut, och skulle allmänt rekommenderas för bruk även i de svenska hemmen, så också underkläder, som ej behöver strykas. Man finner ofta i de amerikanska badrummen finare handbroderade linnehanddukar

Idun är familjetidningen.

Litterär. Aktuell. Vacker.
Underhållande.

Prenumerera nu!

**DUN
TÄCKEN**

**Varma, hållbara,
eleganta.**

J. SVENSSON & BOURGHARDT
Täckfabrik och Fjäderrenseri
VINSLÖV.

Katalog
på
begäran.

Rikstel.
20 &
121.

- Steinway & Sons -
**Lundholms
Pianomagasin**

Stockholm
Jakobbergsgatan 39

Göteborg Malmö

PIX-pojken på äventyr.

PIX står över konkurrens som draken.
Varför? — Ingenting går upp mot smaken

Gyllenhammar
Hafre-Gryn, Hafre-Mjöl, Hafre-Must
För Finsmakare en läckerhet.

OBS! Gyllenhammars pak. Hafre-
must för klena personer och barn.

**PARAMINT
PASTILLER**
FÖRORDAS AV LÄKARE.
Vid sjukdomar i munhåla och svalg.
Effektivt skydd mot smitta vid
epidemier.
SÄLJAS ÖVERALLT
A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM
Kontrollant: PROFESSOR A. VESTERBERG.

på parad. Om det är i ett enkelt hem, så aktar man sig emellertid för att använda dem, ty man känner i luften att de äro där endast för syns skull, och man ser sig om efter närmaste badhandduk. I köket är seden den att endast några få handdukar användes, och de tvättas upp mellan målen i diskbaljan och hängas nära spisen eller i det fria, så att de torka fort och kunna användas igen då de behövas.

Det är roligt att studera matfrågan i Amerika om man har tid och tillfälle därtill. Jag tänkte här-omdagen att det vore inte underligt, om Amerika en vacker dag finge rykte om sig att hava satt upp världens bästa hushållsskola. — Varför? frågar kanske någon med undran. — Därför, svarar jag, att det finnes väl knappast en nation på jorden som inte har åtskilliga representanter härute, och fastän vi inte tänka därpå i vanliga fall, så giva världens här hopblandade folkslag varandra idéer även i matlagningsväg så väl som i allting annat. Jag tycker nästan att det skulle kunna löna sig för Amerikas husmödrar att försöka få en konferens till stånd, på vilken de kunde berätta för varandra om råden de fått av dugliga mödrar före dem och om erfarenheter de själva gjort. Det skulle vara intressant att övertvara en sådan konferens, förutsatt förstås, att husmödrarna lärt sig konsten att fatta sig kort och att hålla sig till ämnet innan de möttes.

I Amerika kan man köpa allting färdigt i matväg, om man så önskar och tycker man har råd därtill. Utom det, att det är gott om billigare restauranger och lunchrum så är det gott om matvarubutiker. Ett lunchrum är till för att servera varm mat i, och från matvarubutikerna tager man den kalla färdiglagade maten med sig hem. Lunchrummen ha fullt upp av hungriga matgäster, ty i dem kan man få ett varmt mål mat för sextiofem cent, vilket i en finare restaurang kostat minst £ 1—1.25. Det lönar sig lika bra att ha en fin matvaruaffär som ett gott lunchrum i Amerika. Kunder saknas inte, om lokalen har ett något så när gott läge. Ingenting får saknas i en välförsedd matvarubutik, och den är ofta öppen till klockan tolv på natten, för att inte tala om söndagen, då den endast är stängd några timmar på eftermiddagen. Allting finnes där i konserveringsväg: soppor, frukt, grönsaker, oliver, gurkor och pickels. Färska brödbullar ligga på en av hyllorna, och där är fullt upp av olika slags kex och småbrödspaket att välja på. Smör och mjölk, grädde och ost lyser emot en bakom glasörrarna i stora isskåp och på disken bakom tjocka glasskivor blänka ungstekta kalkoner, skinka, höns och engelska rostbiffar, rökt lax och rökt sill, fiskbullar, kåldolmar, bruna bönor, inlagd sill och rödbetor, som höra till judarnas favoriträtter, och därför ej får saknas om någon av dem hör till kundkretsen. Där är potatissalad och hummersalad, på stora fat, och färsk frukt och bonbons och nötter av alla möjliga slag. — Det är inte precis billigt att köpa all mat färdiglagad, och stora flertalet av Amerikas husmödrar måste akta sig för att fråga efter priset på de flesta stekarna. I hem där både mannen och hustrun arbetar är det dock ibland nödvändigt att få maten färdiglagad med hem från matvarubutikerna. Amerika har så många olika slags husmödrar, och framför de färdiglagade kalla stekarna har jag sett åtskilliga typer bland dem. Där är mamman, till exempel, med barnvagnen utanför dörren och arbetspåsen eller en bok under armen. På handtaget till barnvagnen hänger en liten fällstol, och i vagnen knaprar lillen på en skorpa. Mammans och lillens kinder äro väderbitna och röda, och mammans livliga ögon glänsa av otålighet där hon står och väntar på att det skall bli hennes tur bland de övriga kunderna. Man kan se på henne att hon är rädd att hon varit ute för länge med lillen, och att far väntas hem och att maten måste vara på bordet om en halvtimme. Hon är enkel och snygg i klädsel, och hon riktigt lyser av hälsa och levnadsmod. Bredvid henne står en dockliknande typ. Hon har ingen barnvagn utanför dörren och ser blek och glämgig ut trots sminket och pudervippan hon har i väskan. Hon har legat i sängen till fram på eftermiddagen med en romanbok eller också har hon just kommit åter från en bioföreställning. Hennes ögonhår äro tuschade och läpparna färgade så väl som kinderna. Hon har snäva kjolar, höga klackar på skorna och diamantringar på fingrarna, som också har polerade nästan klarliknande naglar. Man ser så väl, att den som gift sig med henne är det synd om, och hon är i matvarubutiken därför att hennes händer måste skyddas från att hantera sillake, råa köttbitar, skurborste och såpa samt smutsiga kastruller. Man tycker det är väl att lillen i vagnen utanför dörren, hör till en enklare, naturligare varelse, som rusar ut med famnen full av paket och ett tveksamhetens leende på läpparna, därför att en gammal gumma, som inte hade bråttom, lät henne få vad hon behövde innan det var hennes tur. Hon hade köpt surkål och franfurterkorvar, ägg, smör, ost och bröd samt litet färsk frukt. När hon hastigt ilar hemåt, med barnvagnen och maten, så kan man vara säker på att hon tänker på mannens tofflor bredvid maten och på kudden som han skall ha bakom ryggen i gungstolen, då han röker pipan och läser tidningen. Hon är inte pedantisk till överdrift. Hon är endast en praktisk liten husmoder i ett lyckligt hem.

**GAHNS
SPLENDID**

**Rik valuta
för en ringa penning**

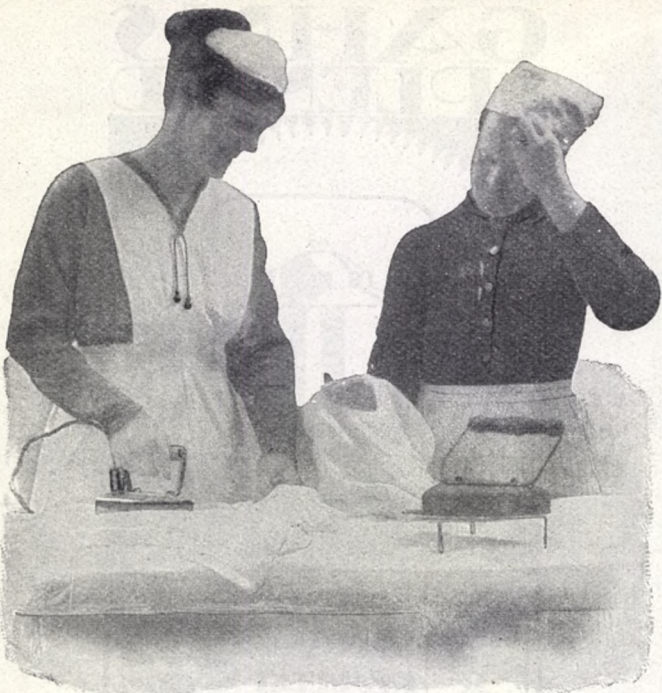
hör numera till det otro-
liga, men ges likafullt av

**Idun 1921
Prenumerera genast!**

THULE CACAO

“Så går det, när man inte använder VOLTAS elektriska strykjärn.”

Till salu i de flesta elektriska affärer samt i varje välsorterad järn- och bosättningsaffär.

ELEKTRISKA AKTIEBOLAGET VOLTA, STOCKHOLM.

Konserverad frukt och konserverade grönsaker kan man få jämförelsevis billigt i Amerika. Det är frågan om vilket som ställer sig billigast för en husmoder, att köpa dessa båda livsviktiga födoämnen färdiga i bleckburkar eller att konservera dem själv. Vad som dock utan tvivel lönar sig för Amerikas husmodrar att själva koka in för vinterbruk är marmelad, fruktgeléer samt tomater till salad, pickles o. d.

De bättre bemedlade amerikanerna hava haft rykte om sig att äta mera än vad som är nödvändigt för dem. Vad som hjälper dem att smälta maten är grönsaksrätterna och frukten, som ofta serveras tre gånger om dagen. Amerikanernas förfäder hade mycket enklare, om man får tro vad Anna Barrows, en skolkökslärarinna, säger i en uppsats. Till söndagsmiddagen t. ex., hade de köttpaj, stuvad pumpa, lök till salad och risgrynspudding till efterrätt. Vi hoppa över måndagen och ta tisdagsmiddagen, som ofta bestod av salt kött, rötter och potatis, kokade tillsammans, samt äppelpaj till efterrätt. Hoppa vi över onsdagen med så kommer vi till torsdagsmiddagen vilken bestod av stuvad ärter och fläsk, precis som hemma i Sverige, och så serverades tapiokapudding som dessert efter ärtorna. På fredagen var det salt fisk, ugnskokad potatis, rötter och äppelknyten som efterrätt, istället för paj. På lördagen var det bruna bönor, mörkt fäskt bröd och någon sorts mannagrönsoppa.

För några år sedan gick det knappast för sig att ha en bjudning med mindre än att åtta, nio rätter serverades — förutom vin och konfekt. Samtidigt med krigets utbrott blevo dock matsedlarna betydligt förenklade. Man drog in på många av de överflödiga maträtterna, inte för det att man var snål, utan därför att man ville visa sin fosterlandskärlek och offervillighet. Amerikanerna lärde sig troligen under tiden att maten smakade dem bättre, om de inte fingo för mycket på en gång, och mången som kunde hava råd att slösa har beslutat att även för framtiden hålla sig på en gyllene medelväg då de hava middagsfrämmande.

(Forts.)

Lazarol Tand-Crème

är kraftigt antiseptisk, mild och behaglig i smaken, irriterar icke tandköttet, repar icke emaljen, motverkar tandstensbildningar och gör tänderna vackert vita. Säljes överallt i *dubbelstora* tuber à Kr. 1.25.

Lazarol Munvatten

(i gröna flaskor)

är ett starkt koncentrerat, antiseptiskt preparat med rik arom och ger vid lämplig utspädning (ett par droppar i ett halvt glas vatten) ett ovanligt behagligt och uppfriskande skölj- och gurgelvatten.

**A.B. FÖRENADE
PIANO & ORGELFABRIKER
GÖTEBORG.**

Flyglar, Pianon, Orglar från landets förmästa fabriker. Försäljningsmagasin: Stockholm: Drottningg. 23, Göteborg: Arkaden, Malmö: Österg. 28, Norrköping: Drottninggatan 16, Gävle: N:a Kungsg. 25.

Kvällar på parkett.

AUGUST BRUNIUS HAR I SIN NYA KOMEDI "Den gröna flickan", vilken gavs som premiär på Svenska teatern dagen före nyårsafton, hämtat stoffet från nutida svenskt konstnärsliv. Den gamla och nya skolans målare ligga i luven på varandra; professor Blessing representerar som sig bör konservatismen, här liktydigt med dilettantismen, och målar ynglingen Holmberg den nya konsten, vars talan han för med all den oräddhet och skärpa som frifräsare i alla tider gjort sig kända för.

Den konservative professorn, som är änklings och i hela sitt uppträdande verkar som en sprattelgubbe ur en fars — var i vår svenska konstvärld går en sådan akademiprofessor omkring? — har två döttrar, Else och Karen, uppfostrade i "frihet" och följaktligen ursprungliga och friska som vildmarksblommor. Else målar för målar ynglingen Holmberg, kallar fadern för Calle och uppträder i hemmet precis som hon vill, Karen gör likadant, men med den skillnaden att hon vurmar för hästar och sport, svär, röker pipa och säger pater i stället för Calle, då hon värdigas tala till sina dagars upphov.

Vidare förekommer en angliserad svensk och dennes sympatiska syster, vilken senare i slutakten blir professorskan Blessing nummer två, som åtar sig att återföra de båda unga damerna från den absoluta friheten till den mera lagbundna och tidsmässiga. Hur det skall slå ut får man tänka sig i fortsättningen, liksom man får tänka sig en hel del andra kompletterande moment till de skisser författaren med flott hand kastat ned.

Ty komedien är icke genomförd, där finns gott om uppslag, synpunkter, antydningar, men man önskar en utveckling såväl av striden konstnärerna emellan som av förhållandet mellan Else och den unge modernisten Holmberg.

Författaren har ej så velat, han har målat som det roat honom att måla — men liksom i en musikkomposition det finns tonföljder som naturnödvändigt kräva en fortsättning, en utveckling till förklaring och ett slutfall, kräver den dramatiserade livsbilden motsvarande repliker och scener, som fullborda det påbörjade anslaget. Detta anses förmodligen som ett nonsens i nutid, då dramaturgen är eldad av reformnit i fråga om komposition och teknik, men regeln har dock en viss giltighet — ännu så länge.

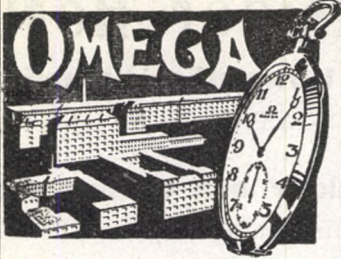
I den tryckta pjäsen säger författaren i det till Pär Lagerkvist riktade förordet, att intrigen saknar rot i verkliga händelser. Nå, detta är nu långt ifrån någon brist. Men här förhåller det sig så på flera ställen i komedin att det diktade verkar förbryllande, därför att det lagt en klyfta mellan sig och livet. Man har svårt att tro på professor Blessing, eller är det en ironi från författarens sida att skilja honom som en fullständig kontrast till våra målarprofessorer. Man blir ett enda frågetecken inför de unga konstnärernas fest med det besynnerligaste sällskap av ej dithörande individer. August Brunius är en kvick karl och en skarp iakttagare, men också en stor spjuver under sitt tillknäppta

**TVÄTT-
PULVRET R E N E N**

Oskadligt för händer och kläder.
Populärt genom sin stora tvåhåll och renhet.

**VIKING
HÖGGLANS SKOKRÄM**

*Högsta glans
på kortaste tid med
minsta arbete*

Världsmärket bland fickur.
6,000,000 Omega-ur i bruk.

UNDER DENNA VECKA REALISERA

vi

**DAM-
DRÄKTER
KAPPOR
PÅLSAR
KLÄDNINGAR
BLUSAR
KÖFTOR
MORGONROCKAR**

M. M.

MED ÄNDA TILL

50%

PRISNEDSÄTTNING

PAUL U. BERGSTRÖMS A.-B.
74 DROTNINGGATAN 74
STOCKHOLM

FRIMÄRKEN

— för samlare bäst och billigast! —

Prislista 48, pris 50 öre.
Med suppl. pris 1 kr.

A.-B. HARRY WENNEBERG
66 Drottninggatan Stockholm.

En gammal fördom.

— Jo, lilla fröken. Jag vill ha en flaska riktigt fin eau de cologne, den bästa ni har — någon utländsk.

— Utländsk! Det är bara en gammal fördom, att utländsk eau de cologne är så särskilt bra. Nej, skall baron ha en verkligen fin eau de cologne, så ska vi ta en svensk, den här, var så god och känn...

— Ah—a—a—härligt! Charmant! Vad heter den?

— E. d. C. — Hylins E. d. C.!

Prima bomullshanddukar

storl. 55x75 provsändning 12 st. mot postförskott Kr. 15:— + postportot. Full belåtenhet utlovas.

VÄVERIBOLAGET,
Jönköping.

yttre — det visade han i "Nyckeln och ringen". Men där såg man vart skälmen i hans öga siktade — här vet man stundom varken ut eller in, även om man måste ge sitt erkännande åt enstaka detaljer, enstaka replikers udd och vissa på kornet tagna smådrag hos komediens figurer. Styckets slutscener ha fullständig farskaraktär och slutrepliken "mamma!" framkallar nära nog en barnkammarstämning.

Spelet gick på flera händer ledigt och en särskilt markant roll var dottern Karen, den unga svärande och rökande sportkvinna, som fru Hall-dén återgav illusoriskt. Renée Björning hade fått den gröna flickan på sin del; hon tog sig bra ut, men uppgiften gav henne ej tillfälle till något karaktäristiskt spel. Hr Johansson sökte med komiska medel göra folk av professorn, det slog emellertid slint, allra helst som han fördärvade dialogen med en mer än vanligt suddig diktning, hr Ekman spelade med ilsken energi den unge målaren, och hr Brunius och fru Gibson återgävo förträffligt ett par normalmänniskor; man måste ge författaren ett särskilt erkännande för att han satt in dem som ett par behagliga vilopunkter i den eljes bisarra tavlan.

ARIEL.

Spälten om böckerna.

DEN SOM VILL LÄSA EN FRISK OCH rättfram reseskildring finner en sådan i prins Wilhelms "Mellan två kontinenter. Anteckningar från en resa i Centralamerika 1920" (P. A. Norstedt & Söners förlag). Resans vetenskapliga syfte var att göra forskningar på de platser, där Centralamerikas urgamla kulturfolk levat och bott på det bergiga näset, som omspolas av Karibiska havet och Stilla Oceanen, men den medförde också en hel del upplevelser, på platser, som tangerades under färden. Sålunda fick vår forna besittning S:t Barthelemy en visit av resenärerna, som genast vunno en ofantlig popularitet bland de fromma svartingarna, öns urinvånare, vilka skreko "Massa, jag also vara svensk, svensk" och hoppade på ett ben i förtjusning. Det var allt vad de förfogade över av svenskt språkförråd, men det utnyttjades till det yttersta.

I skildringen från ruinstaden Tuloom, vilken endast nåddes efter många äventyrligheter, ej minst av humoristisk natur, mötes läsaren av en tusenårig kultur i form av tempel, kastell, adoratorier, inbäddade i dungar av solfjäderspalmer och som den vetenskapliga forskningen ännu ej belyst.

I Guatemala bli våra resenärer vittne till en revolution, som omstörtade den lilla republikens försumpade statssystem, och i San Salvador mötas de av en liten stat i alla avseenden välordnad och väl-skött, en direkt motsats till det rike, de nyss lämnat.

Skildringen löper med samma kända fart, som hela resan i stort sett synes ha haft, och läsaren får vara med om en hel del lika originella som muntra episoder samt får på samma gång en inblick i hur primitivt livet ofta leveras av människor, vilkas civilisation föga ger vår egen efter. Ett stort antal förträffliga illustrationer pryda boken.

E. H.-N.

En ny billig, praktisk kylmaskin.

UNDER BENÄMNING AUTOFRIGOR HAR i marknaden utkommit en liten, automatisk, elektriskt driven kylmaskin, som verkligen synes fylla ett länge känt behov av en driftbillig och enkel liten kylmaskin. Fördelarna av den på mekanisk väg framställda kylan framför den medelst is äro onekligen mycket stora. Is giver ju en fuktig kyla, vått, alltid mer eller mindre smutsigt kylrum, och en ganska avsevärd rötbildning i isskåpets väggar. Den på mekanisk väg framställda kylan giver en torr, ren luft, ett torrt och rent kylrum. Matvarorna hålla sig längre friska, och ingen röta uppstår i skåpets eller rummets väggar.

De hittills brukliga kylmaskinerna hava ju varit rätt så stora apparater och dessutom rätt så komplicerade och alltid fordrat maskinkunnig skötare. Autofrigorn däremot är så konstruerad, att den kan skötas av vem som helst, ja, man kan gott säga, att vid denna maskin behövs ingen skötsel alls. Man kan angiva de ungefärliga driftkostnaderna för ett helt år med normal drift till c:a 50 kr.

Autofrigor säljes av Firman A. Agnar Hæger, Drottninggatan 21 A, Stockholm.

Vad skall jag läsa?

Först och främst IDUN, hemmets och kvinnans tidning.

Ramada

*Den bästa underbeklädnad
som hittills framställts.*

England har icke endast hävdat sitt rykte för goda kvaliteter, utan fastslagit detsamma genom att föra in helylleunderkläderna "Ramada" i handeln.

Fabriken föresatte sig att framställa en idealisk kvalitet utan hänsyn till priset och resultatet blev också en vara som bäraren är tillfredsställd med.

Elastisk och åtsittande och spunnet av renaste ull.

Alla större affärer för "Ramada" på lager.

Om Eder handlande icke har "Ramada", skriv då till
Wm Hollins & C:o,
Newgate
Street
24-26,
LONDON.

PARFYMERI

FLORA
GEFLE

FLORODOL
TIVÅL

*Florodol-Tivål var morgon ny
Skänker ungdomligt vacker hy.*

JACGER
FOTO.

Vid årsskiftet

kastar en var en prövande blick tillbaka på det gångna årets verksamhet och gör en ungefärlig hopsammanfattning av vad detsamma givit av ont och gott

Det är med tacksam tillfredsställelse vi konstatera, att 1920 för vårt fabrikat, Lundstedts Tvättmedel varit i ovanlig grad framgångsrikt: omsättningen har mångdubblats, och dagligdags tillför oss posten från vitt skilda trakter erkännande och tacksamhetskrivelser från kunder och förbrukare. — Å vår sida kunna vi icke bättre begagna dessa än genom ett fortsatt bemödande att hålla vårt fabrikat på höjdpunkten av vad man kan fordra av ett modernt, banbrytande tvättmedel.

Trots de redan talrika försök, som under gångna året gjorts från andra tillverkare att få till stånd ett tvättmedel med de egenskaper, som endast Lundstedts Tvättmedel besitter, står detta dock fortfarande ensamt i sin klass, en särställning, som det kommer att bli vår uppgift att bibehålla.

Med vetskap om det välvilliga mottagande, som under det gångna året kommit Lundstedts Tvättmedel till del från Iduns läsekrets, våga vi även för det kommande till det bästa anbefalla

Lundstedts Tvättmedel.

DEN MODERNA SYMASKINEN

VITRUMS FERROL

är det kraftigast aptitgivande och mest stärkande av alla moderna organiska järnpreparat. Synnerligen lättmalt föredrages det av den omåttligaste mage. Vid blodbrist och svaghet av största verkan. Dess angenäma smak gör att det med lätthet tages av såväl barn som vuxna.

Tillverkas å
**APOTEKET VASENS DRUG-
HANDELS LABORATORIUM
STOCKHOLM**
Originalflaskor om 500 gram.
Finnes å alla apotek.

Clydella

Englands nyaste flanell.

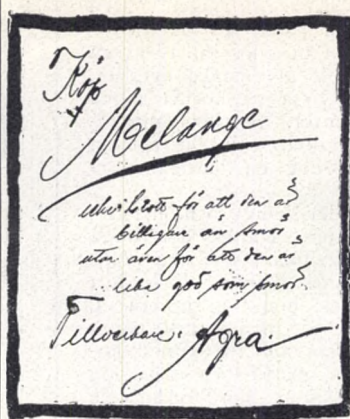
"Clydella" flanell garanterar Eder de behagligaste, sundaste, mest praktiska och varaktigaste underkläder. "Clydella" krymper icke och är därför idealiskt till Dag- och Nattskjortor, Pyjamas, Blusar o. s. v. "Clydella"-flanellen är tillverkad vid samma fabrik som "Viyella" flaneln, avsedd för en publik som har saknat en verkligt god flanell till rimligt pris.

Alla moderna affärer har på lager och rekommenderar "Clydella".

Se till att namnet "Clydella" står i kanten av tyget.

Om Eder handlande icke har "Clydella", skriv till Wm. Hollins & Co., Newgate Str. 24-26, LONDON.

Hollins
DAY & NIGHT WEAR

FABRICATION EXCLUSIVE.
Ringstorp, Sjunnesson & Co., Kommanditbolag, Hålsingborg.

KÖKSALMANACK

Redigerad av
IDA NORRBY.

Föreståndarinna för Fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN
9-15 JAN.

SÖNDAG. Frukost: Bröd och smör; omelett med råkstuvning; kaffe eller te. **Middag:** Norsk renstek med brynt potatis och salader; hovdessert.

MÅNDAG. Frukost: Bröd och smör; pytt i panna (rest från söndag); kaffe eller te. **Middag:** Kokt lutfisk med säs och potatis; tunagröt med mjölk.

TISDAG. Frukost: Bröd och smör; stekt blodkorv med lingonsylt; kaffe eller te. **Middag:** Kall skinka (rester av julsinkan) med stuvad bruna bönor; saftsoppa med vaniljskorpor.

ONSDAG. Frukost: Bröd och smör; stuvad lutfisk (rest från måndag) med potatis; kaffe eller te. **Middag:** Köttfärs med potatis; vit sagsoppa med småskorpor.

TORSDAG. Frukost: Bröd och smör; biff med potatis; kaffe eller te. **Middag:** Får i kål; plättar med sylt.

FREDAG. Frukost: Bröd och smör; inlagd sill med stuvad potatis; kaffe eller te. **Middag:** Helmat; favoriträm (se Idun nr 11 detta år).

LÖRDAG. Frukost: Bröd och smör; tunna fläskpannkakor; kaffe eller te. **Middag:** Kokt torsk med smör och ägg; ris à la Malta.

RECEPT:

Hovdessert (f. 6 pers.). 4 små äggvitor, 200 gr. strösocker, 75 gr. choklad, socker efter smak, 1-2 msk. hett vatten, 100 gr. sötmandel, ½ lit. tjock grädd, 1 msk. vaniljsocker.

Beredning: Äggvitorna vispas till hårt skum, och vispningen fortsättes ¼ tim. Då nedröres försiktigt det siktade strösockret, och massan lägges upp på väl rengjorda och smorda plåtar till stora maränger. Dessa sättas genast in i svag ugnsvärme och gräddas mycket långsamt. När de äro torra och släppa plåten, tagas de ut och få kallna. De läggs upp högt på en skål. Chokladen löses upp i litet hett vatten och får koka till en lagom välling. Då chokladen är kall, hålles den över marängerna. Mandeln skällas, skäres i strimlor och strös över chokladen. Strax innan anrättningen skall serveras,

Arkitekt Isidor Hörlin

Utsällning av **konstnärliga möbler**
NORRLANDSGATAN 3 - STOCKHOLM

Rumsarkitektur och Ombyggnader
av våningar, inredningar, panelarbeten och möbler i historiska stilar.

Ritningar och kostnadsförslag. Egna verkstäder.

Mors största stolthet

är hennes friska och livliga, av hälsa strålande barn. Även om hon är i det beklagansvärda tillståndet att icke kunna amma sitt barn, kan hon likväl genom artificiell näring glädja sig åt sitt barns välbefinnande. Då ofta nog komjölk eller havresoppor och likn. icke bekomma barnet väl, bör hon utan betänkanke kunna giva sitt barn en soppa av Nestlés barnmjölk, ett under generationer välkänt mjölkpulver, framställt av renaste Schweizermjölk med tillsättning av socker och rostade finmalda veteskorpor.

PÄRMAR IDUN 1920

kunna erhållas hos hrr bokhandlare eller direkt från Iduns Expedition mot likvid i postanvisning

Röd pärm till "IDUN" med guldtryck . . . . . Kr. 3:— + porto

Röd pärm till "Romanbiblioteket" och "Hjälpredan" . . . Kr. —: 85 + porto

Vid jämförelse

med vad som erhålles på andra håll finner en var lätt att
den största valutan

får man genom att prenumerera på den dagliga huvudstads-
tidningen

AFTONBLADET

som nyligen fyllt 90 år, men alltjämt intager en av de främsta platserna inom den svenska pressen både såsom

nyhetstidning och ledande politiskt organ.

Aftonbladets politiska artiklar i dagens frågor röna alltid livligt beaktande och få andra svenska tidningar innehålla i så stor utsträckning som Aftonbladet

värdefulla inlägg

av framstående pennor i frågor av alla slag.

Tack vare utmärkta förbindelser är Aftonbladet i tillfälle att

snabbt och pålitligt

meddela allt som händer och sker, varjämte Aftonbladet inför talrika märkliga korrespondenser från egna korrespondenter världen runt.

Underhållande förströelseläsning,

intervjuer, kåserier av utmärkta pennor, artiklar för hemmet och kvinnovärlden etc. förekomma dagligen i Aftonbladet.

Handel och näringar,

industri, sjöfart, affärliv m. m. behandlas sakkunnigt och utförligt å särskild avdelning i Aftonbladet.

Litteratur, konst och musik

recenseras i Aftonbladet av de bästa pennorna på de olika områdena.

Tre tidningar gratis

erhålla Aftonbladets prenumeranter, nämligen en gång i veckan den 16-sidiga förströelsetidningen Brokiga Blad och lantbrukstidningen Lantmannabladet och en gång i månaden husmodertidningen Hushållsbladet.

Aftonbladets prenumerationspris äro för 1921:

Stockhous- eller Kvällsupplagan helt år Kr. 50:—, kvartal 14:—,

Nationalupplagan helt år 25:—, kvartal 7: 25.

Gör en jämförelse med vad som erhålles på andra håll, och Ni skall finna, att Ni får den största valutan genom att

prenumerera på Aftonbladet!

KRYMPER EJ YLLE

Har du något som du är rädd om, så tvätta det med

LUX

(FRÅN SUNLIGHTFABRIKERNÄ)

Porslinservis
handmålad, konstnärligt mönster
för 12 pers. — 58 pjäser

Pris 122: 95

WIKMAN & WIKLUND
Flemminggatan 17, Stockholm
Telefoner: Namnanrop

VIKING

GULDPLATERADE UR-KEDJOR
VARANTIGAST SMÅKFULLAST
BILLIGAST
I parti hos Sveriges Ur-
makare A.-B., Sthlm.

**Institute
de Beauté**

Birger Jarlgatan 32
STOCKHOLM

Modern
ansikts-
behandling

R. T. 380 A. T. 280 01

RESÄRBOTTENSÄNGEN
PRIMO

Bästa
Extrasäng

Försäljes av
Hrr Möbel- &
Järnhandlare.
Även direkt fr.
fabriken. Pris-
kurant gratis
franko.

AKTIEBOLAGET RESÄR
KARLSTAD

Etablerad 1847.

Allcock's Plåster

EAGLE BRAND.
Världens Mest
Betydande Utvärtes
Läkemedel.

Hosta, Förkylningar, Klena Lungor. Allcock's Plåster verkar såväl preservativt som läkande. Förhindrar förkylningar att fatta för djup rot.

Reumatism i Skuldrorna förhindras genom användande af Allcock's Plåster. Atleter använda detsamma som medel emot styfhet eller ömhet i musklerna.

Allcock's är ett ursprungligt och äkta poröst plåster. Det är ett Universalmedel, som säjjes i alla apotek öfver hela den civiliserade världen. Kan påläggas kvarhållst smärtor finnas.

Skulle Ni vara i behof af ett piller,
TAG DÅ
UTAF **Brandreth's Piller** (Est. 1752.)
Fullkomligt vegetabiliska.

Vid förstoppning, gallejuka, hufvudvärk, svindel, dålig matämtning etc.
FÖRSÄLJAS HOS ALLA APOTEKARE.

ALLOOCK MANUFACTURING CO., Birkenhead, England.

vispas grädden till hårt skum tillsammans med vaniljsockret och härmed garneras pyramiden.

Vaniljkorpor (f. 6 pers.). 12 skorpor, 2 kkp. ljum mjölk, 2 msk. vaniljsocker, 2 dcl. tjock gräde.

Beredning: Skorporna läggs ned i en karott. Den ljumma mjölken blandas med 1 matsked av vaniljsockret och hålles över dem. Då skorporna uppsugit av mjölken, vispas grädden med resten av vaniljsockret, till hårt skum och lägges ovanpå skorporna.

Inlagd sill (f. 6 pers.). 2 salta sillar, 1 kkp. ättika, 2 msk. socker, ½ tsk. krossad kryddpeppar, 2 lagerbärsblad, 1 rödlök.

Beredning: Sillen vattenlägges dagen förut, rensas och skinn och ben tagas bort. Den skäres i strimlor. Av ättikan, sockret och kryddorna kokas en stark lag, som sedan får kallna. Den hålles därefter över sillen, och anrättningen garneras med den i skivor skurna löken.

Helmat (f. 6 pers.). 1½ kg. fläskkorv, 1 stor kålrot, 1½ lit. potatis, några pepparkorn, (salt), vatten.

Beredning: Kålroten skalas, sköljes och skäres i bitar samt sättes på i kallt vatten. Då den kokat ½ tim., lägges korven i och efter ytterligare en stund även den skalade potatisen samt kryddorna. Alltsammans får sakta koka färdigt. Korven skäres och lägges på mitten av fatet, och röterna och potatisen däromkring. Spadet serveras som sås.

Ris à la Malta (f. 6 pers.). 1 dcl. risgryn 1—1½ lit. vatten, 50 gr. socker, 15 droppar vaniljessence, 4 dcl. tjock gräde, 3—4 blad gelatin. **Saftsås:** 2 kkp. söt saft, 2—3 kkp. vatten, 1½—2 msk. potatismjöl.

Beredning: Grynen sköljas och sätts på i det kokande vattnet att koka till en gröt, som slås upp att kallna. Sockret, vaniljessen-
cen, den till hårt skum slagna grädden, och det upplösta gelatinet nedröras i gröten. Puddingen hålles i en vattensköljd form och ställes ut att stelna.

Till saftsåsen blandas saft och vatten och kokas upp. Potatismjöllet röres ut med litet vatten och tillsättes, varefter såsen får ett kort uppkok.

Puddingen stjälpes upp på serveringsfatet och den tjocka saftsåsen hålles över, varpå anrättningen serveras.

FRÅGOR OCH SVAR.

Våra läsare äro välkomna att till frågoavdelningen, Iduns redaktion, ställa frågor i den ena eller andra angelägenheten, vari de kunna önska råd och anvisning. Redaktionen förbehåller sig dock rätt att utesluta sådana frågor, vilkas besvarande ej kan vara av mera allmänt intresse.

N:r 14. Jag äger en tavla, mycket väl och vackert broderad på siden 1824 Den är väl bibehållen och har fanerad mahognyram. Var kan den säljas bäst till fulla värdet? Jag behöver pen-

LEVYS LAVENDELTVÅL
kan icke överträffas.
Tillverkare: A.-B. ALBERT LEVY,
M A L M Ö.

"AZA"

FIN ENGELSK KRYMPFRI FLANELL.

Föräldrar över hela världen har funnit att "Aza flanel" är det mest idealiska tyg för barnkläder emedan det är mjukt, vackert och ovanligt hållbart samt icke krymper. "Aza" säljes i alla större affärer.

Lägg märke till att namnet "Aza" står i kanten av tyget. Om Eder handlande icke har "Aza", skriv till

Hollins
Wm. Hollins & Co.
Newgate Str. 24—
26, London.

DAY & NIGHT WEAR

Svält ej

Edra krukväxter. De leva ej enbart av vatten. Giv dem Plantagen, ett på vetenskaplig grund växt-närings salt. Erhålles på bleckburkar hos Frö-, Blomster-, Färg- och Kemikaliehandlare.

KÖP ALLTID

Edert behov av Koks, Antracit, Hushållskol och Maskinpressad brännstovv från

OLAUS OLSSONS
KOLIMPORT AKTIEBOLAG

som alltid levererar högsta kvalitéer till lägsta dagspriser i poster om 1 hl. och därutöver.

Telefoner:
Namnanrop "Olaus Olssons"

PETRIS
ångpreparerade
havregryn och havremjöl
Naturläkekonstens yppersta hjälpmedel.
Läckra och hälsosamma.

Utmärkta organ

15r

annonsering i landsorten:

Åvesta: Åvesta-Posten.	Luleå: Norrbottens-Kuriren.
Borlänge: Borlänge Tidning.	Lysekil: Lysekils-Posten.
Borås: Borås Tidning.	Malmö: Skånska Aftonbladet.
Engelholm: Engelholms Tidning.	Mariestad: Tidning för Skaraborgs län.
Eskilstuna: Eskilstuna-Kuriren.	Mora: Mora Tidning.
Falun: Falu-Kuriren.	Norrköping: Norrköpings Tidningar.
Gevle: Gevle-Posten.	Nyköping: Södermanlands Nyheter.
Halmstad: Hallandsposten.	Skövde: Skaraborgs Läns Annonssblad.
Hedemora: Södra Dalarnes Tidning.	Sundsvall: Sundsvalls-Posten.
Hälsingborg: Helsingborgs Dagblad	Säter: Sätters Tidning.
Höganäs: Höganäs Tidning.	Söderhamn: Söderhamns Tidning.
Jönköping: Smålands Allehanda.	Trelleborg: Trelleborgs Allehanda.
Kalmar: Barometern.	Uddevalla: Bohusläningen.
Karlshamn: Tidningen Karlshamn.	Umeå: Västerbottens-Kuriren.
Karlskrona: Karlskrona-Tidningen.	Visby: Gotlänningen.
Karlstad: Värmlands Läns Tidning.	Växiö: Smålands-Posten.
Katrineholm: Katrineholms-Kuriren	Ystad: Södra Skåne.
Landskrona: Landskrona-Posten.	Örebro: Örebro Dagblad.
Linköping: Östgöten.	Örnsköldsvik: Örnsköldsviks-Posten.
Ludvika: Ludvika Tidning.	Östersund: Jämtlands-Posten.

"Viyella"

(Regd. Trade Mark)

Flanell som hela världen använder.

Bland dem som provat "Viyella flanell" är det icke delade meningar utan att "Viyella" är den bästa flanellen.

Det högre priset glömmas för den utmärkte kvaliteten och tillfredsställelsen är allmän bland såväl vuxna som barn.

Att "Viyella" kan köpas i alla länder över hela världen är ett bevis för dess förträfflighet och goda anseende.

Låt hädanefter sy Edra skjortor, pyjamas, blusar och underkläder av "Viyella"-flanell och Ni blir undervisad om dess utmärkte egenskaper.

Lägg märke till att namnet står i kanten av tyget. "Viyella" flanell finnes i alla större affärer. Om eder handlande icke har Viyella, skriv då till Vm.

Hollins & Co., Newgate Street 24-26, LONDON.

Tapetkompaniet

levererar Eder

TAPETER till lägsta priser. Största sortering av in- och utländska kvalitéer. Rekvirera prover genast. Riks 99 05. Allm. 133 20. Katarinav. 7. Sthlm. (Vid Slussen.)

NISSENS

äkta

Bröst-karameller

mot

hosta o. heshet

Dr. Scholl's

"Fotknölsskyddare,"

ger ögonblicklig lindring åt ömtåliga fotknölar och befriar dem från skons tryck. De återställa dessutom skon i dess ursprungliga form.

Dr. Scholl's

"Tåspridare"

bidrager att borttaga fotknölar genom sin sinnrika konstruktion. Den är tillverkad av finaste paragummi.

Dessa artiklar äro två av Dr. Scholl's 43 fotvårdsspecialiteter. Om Ni icke kan erhålla dessa artiklar genom Eder skohandlare så vänd Eder direkt till oss.

Begär broschyren "Fötterna & deras vård" som sändes gratis.

THE SCHOLL MANUFACTURING Co

Avd. I.

Stockholm 16.

EN KOPP HULTMANS RENA CACAO

är det bästa på hela dan!

garna väl till hjälp för min dotters uppfostran, vill därför ej gärna sälja den till antikvitets-handlare som gå omkring och köpa upp.

Prenumerant från Iduns början. — Låt värdera den av någon antikvitetshandlare och annonsera den därefter till salu. Ni skall naturligen begära få veta dess verkliga, högsta värde och betona att Ni ej önskar avhända eder den till mellanhand.

N:r 15. Finnes någon tysk porslinsfabrik, som levererar vitt porslin (för målning) till privatpersoner? Har skrivit till Meissen men fått nekande svar.

Finnes något planschverk med mönster i olika antika stilar för porslinsmålning?

Konstintresserad.

— Det torde vara nästan omöjligt att f. n. erhålla sådant porslin från Tyskland. Ni kan troligen få köpa material hos Frökn. Nordberg och Petersson, vilka inneha målarskolan 38 Smålandsgatan, Stockholm. Hos dem går det nog också att få mönster eller anvisning på dylika. Eljes hos fröken Clara och Gustava Menkow, Valhallavägen 19.

N:r 16. Frågar härmed vördsam om någon av Iduns läsare kunde giva mig upplysning om, vad en ärgång av Allmänna Journalen år 1813 utgiven av Wallmarck, kan vara värd? Även som Svenska Akademiens Handlingar för år 1742 vackert bunden i skinnband, väl bevarad. Ville gärna sälja dem till samlare, ej bokantikvariat.

"Gammal lösnummerköpare".

— Vänd eder till något välkänt antikvariat, Klemmings, Brunkebergstorg, Björck & Börjesson, Drottningg. 62, och låt värdera ifrågasvarande arbete. Sedan kan ni sälja det genom att annonsera därom.

N:r 17. Kan Idun giva mig ett råd i nedannämnda fall: Jag har en fosterson som är nära 2½ år, han kan ej lära sig att äta torr mat, smörgåsar, kakor och dylikt, utan vill endast äta upplöst mat, som han kan svälja utan att behöva tugga den. Han kom från vårdanstalt och hit till oss, när han var något över årgammal. Han är frisk och pigg och har praktiga tänder, så jag förstår ej, varför han inte kan lära sig att tugga maten. Vore tacksam för ett råd.

Fostermor.

— Gossen vänjer sig nog så småningom att tugga, låt honom bli hungrig så går det nog.

N:r 18. Vill Idun giva ensamstående 27-årig änkefru ett gott råd vad hon helst bör välja för sysselsättning då hon själv måste försörja sig, är mycket intresserad av barn. Tacksam för svar är Villrådig.

— Hur vore det att börja en "Kindergarten"? Nu för tiden, då mödrarna ofta ha sysselsättning utom hemmet eller utan hjälp sköta sina hem, äro de tack samma att för några timmar kunna lämna sina små i goda händer och där de få litet sysselsättning. Ni kunde ju gå igenom någon liten kurs förut. Kindertagen seminariarier finnas i Stockholm, Kommendörsgatan 25, i Örebro, Oscarsparken 7, i Norrköping, Fröbelinstitutet, även på Nääs, adress Floda station. Kurserna vara 2 à 3 terminer och avgiften är 100-250 kr. Är ni hemmastadd i handarbeten, kunde ni ju tillika ge kurser i sådant. Föredrar ni att söka anställning som Kindergartenlärarinna i någon skola, erhålles i avlöning 500-1,200 kr. per år jämte dyrtidstilllägg, men det är ju ej gott om dylika platser. Vill ni för sommaren slå eder ned i lämplig trakt på landet eller vid badort (Mellbystrand, Skelderviken t. ex.), kunde ni möjligen under denna årstid, medan skolan vila-

Cloettas

Guld-Cacao och Choklad

Oumbärliga i skog och mark

GYNNA IDUNS ANNONSÖRER!

DAGENS TIDNING

— självständig och oberoende av partierna — har under den korta tid, tidningen varit i verksamhet, redan publicerat artiklar i olika ämnen av ett stort antal redaktionella krafter.

DAGENS TIDNING

främjar rikspolitik, icke partipolitik. Den vill med all kraft bekämpa den pågående avkristningen och arbeta för en positiv lösning av de sociala frågorna.

DAGENS TIDNING

är den billigaste dagliga huvudstadstidningen. Kom ihåg det, då Ni skall prenumerera på tidning för 1921.

FÖR REDAKTIONEN:

Fl. d:r RICHARD NORDIN, huvudredaktör och ansvarig utgivare.
Teol. och fl. d:r RURIK HOLM och fl. d:r KNUT BARR.

BIRGITTA-SKOLAN

GÖTEBORG

STOCKHOLM

KÖPENHAMN

UTBILDNINGSKURSER:

Undervisning i klädsömnad, fransk linnesöm o. enklare linnesöm. Broderi. Knyppling. Stickning av jumpers scarves m: m. samt spinning av ull och lin. Kurser anordnas även i landsorten.

KLÄDNINGSATELIER:

Beställningar mottagas av hem-maklädningar o. sällskapsdräkter, blusar, barnkläder m. m.

TEXTILAVDELNING:

Beställningar mottagas av möbeltyg, mattor, gardiner m. m. för speciella interiörer.

Beridarebangatan 21

Elisabeth M. Glantzberg

Riks 108 63. Allm. 41 48.

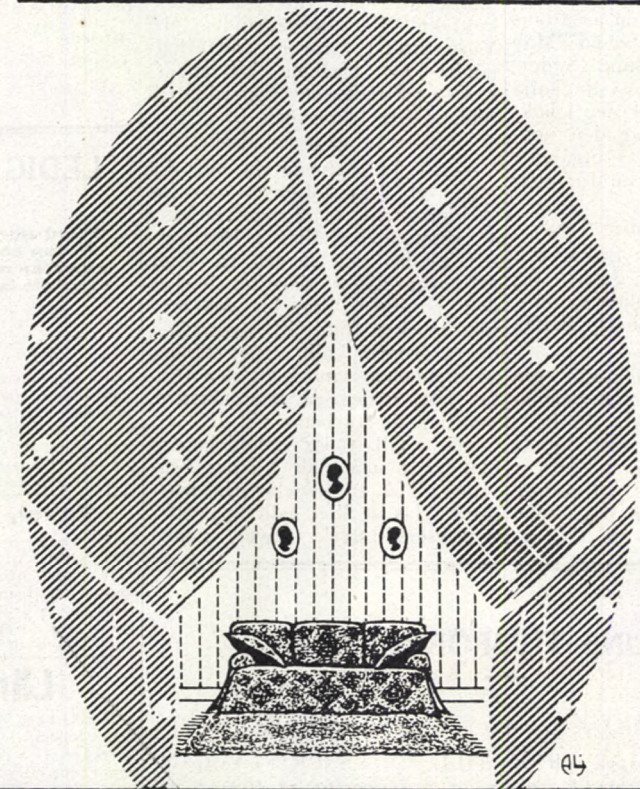
Nybrogatan 8

**GÖTEBORGS
DAGBLAD**

är
**GÖTEBORGS
DAGBLAD**
Helårspris
endast
30 kronor
fritt hemburen
i Göteborg och
25 kronor
vid prenumeration
å posten.
Bemärk det billiga
prenumerationspriset!

**MATTOR
OTTOMANER
GARDINER**

MATTBOLAGET
BIRJER JARLSGAT. 22 RIKS. 8732 · ALLM. 28310
FLODIN & C

Av förekommen anledning och med hänvisning till nedanstående intyg fästes annonsörers uppmärksamhet därpå att

**NYA
WERMLANDS-TIDNINGEN**

Grundl. 1836,

är Värmlands enda dagliga tidning samt länets och stiftets officiella och mest anlitade annonsorgan.

Postupplagor den 27 Nov. 1920:

8,742 ex.

Totalupplagor den 27 Nov. 1920:

12,000 ex.

Nya Wermlands-Tidningen är jämt spridd över hela länet och läses inom alla samhällsklasser.

INTYG:

"Att Nya Wermlands-Tidningens postupplagor denna dag utgör 8,742 exemplar intygas. Postkontoret i Karlstad den 27 november 1920. Hj. Möllerberg, postmästare."

Huvudkontor i Karlstad. Avdelningskontor: Kristinehamn, Arvika, Amäl, Sunne och Torsby.

de, starta ett barnpensionat, som är efter år kunde bli mer känt och tillföra eder ett allt större antal pensionärer. Eller öppna ett spädbarnshem.

N:r 19. Var i vårt land finnes en vävskola, där under julferien början av jan. t. o. m. 14 febr. ungefär en kortare vävkurs kan få genomgå? Folkskollärarinna och prenumerant.

— Mig veterligt finns ingen vävskola, där kursen begynner före den 15 januari, men på en månad hinner man lära rätt mycket. Möjligen kan ni få komma något tidigare, varom ju kan framställas förfrågan hos vederbörande. Vävkurser anordnas vid alla kvinnliga folkhögskolor och s. k. praktiska skolor, som t. ex. Norrlands prakt. skola, Sundsvall, Karlskoga d:o, Karlskoga Kyrkoby, Träve kvinnliga slöjdskola, Vinslöfs d:o, bägge i Kristianstads län. Marianelunds

praktiska skola, Kristinehamns d:o, Leksands vävskola, Leksand, Joh. Brunssons d:o, Kungsgatan 70, Stockholm, Specialskolan för vävning och växtfärgning, Ridaregatan 7 B, Stockholm, M. Nordenfelts handarb.-seminarium, Göteborg m. fl.

N:r 20. Har efter spanska sjuknan för ett år sedan fått en sådan egendomlig känsla i hjärtat, bestående av hjärtklappning, ångest och oro. Jag tycker jämt, det känns, som skulle jag få hjärtförlamning eller nervslag. Det tar sig uttryck i egendomliga nervattacker åt hjärtat och vänstra armen, i vilken det känns så märkvärdigt ibland, som någon slags förlamning eller domning. När jag kan slå bort tankarna kännes det konstigt nog bättre. Hjärtfel har jag ej, enligt läkares utsago. Men detta, tror jag, trots allt. Vore tacksam höra annans syn på detta. Alder 30 år. Om

det kan vara farligt, vilken tanke nog gjort sitt till att förvärpa detta onda, obotligt, eller i bästa fall, obehagligt, men övergående. Började ett år efter spanska sjuknan och lunginflammation, och har pågått cirka ett halvår.

Högaktningfullt "Bekymrad och orolig."

— Ni lider troligen av höggradig nervositet, men detta kan botas, och ni själv måste kraftigt bidra därtill genom att vilja bli frisk. Kan ni byta vistelseort och omgivning, är detta av stor nytta, sök sällskap och bemöda eder om att alldeles glömma edert inbillade onda. Går det ej för sig att resa bort, så måste ni försöka få någon sysselsättning som håller borta tanken därpå. Är ni i den ekonomiska ställning att det går för sig, så uppsök de fattigas och lidandes boningar och skänk hjälp och tröst åt dessa — det är något som kommer oss att se bort

från egna bekymmer, dem vi oftast finna små inför andras så mycket större. Och bed Gud ge eder styrka och kraft, så går nog allt bra. Skulle ni anse eder behöva besöka läkare, så bör det vara en specialist på nervsjukdomar. Försök till en början Spiechers Sanokapslar. Fås på apotek.

N:r 21. Var får man utbildas till diakonissa eller församlings-syster. Hur lång är kursen och vad kostar den. — Finns någon skola för utbildande till lärarinna för Kindergarten undrar

Anna Lisa.

— Utbildning till diakonissa sker på Diakonissanstalten vid Ersta, Stockholm. Man får gå som elev minst 1 år. Vid inträdet erlagges en mindre summa penningar, åtminstone 25 kr. utgjorde förr beloppet, och behövliga kläder medföras. Efter 1 år

upptages vanligen eleven till provsyster och skall då genomgå vissa kurser i sjukvård, barnavård, församlingsvård o. s. v. Under denna tid erhålles någon handpenning och anstaltens kläddräkt får bäras. Efter 3 års tid som provsyster avgöres huruvida man anses lämplig att upptagas till diakonissa. Skriftlig ansökan skall insändas till Diakonissanstaltens styrelse och bör åtföljas av följande bilagor: 1) En av sökanden egenhändigt nedskriven levnadsteckning, 2) intyg om målsmans tillåtelse, 3) läkare- och prästbetyg, det förra enligt särskilt formulär, som erhålles från anstalten, 4) vitsord av någon i omgivningen boende person, 5) en av vederhäftig person skriven förbindelse att ansvara för den sökandes emottagande hos sig eller annorstädes, för den händelse hon ej skulle komma att kvarstanna inom anstalten.

AV STOR VIKT

är att man för sina inköp väljer det bästa inköpsstället. Vår firma är känd överallt för sina goda varor och billiga priser. Skriv efter vår katalog, som erhålles gratis mot endast portolösen, och gör en provrekvisition.

Ahlén & Holm, Stockholm.

En prästmans omdöme om Vårt Land och Folk.

"V. L. o. F. bör icke saknas i något hem med kärlek till vår svenska jord."

Ni har anhållit om ett uttalande angående Eder tidning. Jag vill i största kortet anföra:

Vårt Land och Folk har en mission att fylla i vårt folk, som icke kan överskattas. Dess uppgift är icke blott att vara ett rent fackorgan och att samla den alltför spridda hjorden av Sveriges jordbrukande befolkning för tillgodoseende av egna tillbakasatta intressen och till arbete för såväl ökad produktion som jordbruksnäringens ökade anseende utan även att hos den icke jordbrukande delen av vårt folk skapa bättre förståelse för jordbruksnäringens nationella betydelse och för dess rätt till jämördighet med andra näringar.

Bärare av denna uppgift, blir Vårt Land och Folk ett hela det svenska folkets organ, som rätt fattat och stående över lumpen parti- och klasspolitik arbetar för allas gemensamma väl. Såsom facktidning anser jag Vårt Land och Folk oumbärlig och tillmäter densamma största betydelse för i synnerhet landsbygdens kulturella liv. Jag har funnit Vårt Land och Folk ständigt vaken för sina speciella uppgifter och piggsåsom nyhetstidning, varför den icke bör saknas i något hem med kärlek till vår svenska jord och med intresse för vår modernärning.

Tyresö den 30 aug. 1920.

DAVID FROSTE,
kyrkoherde.

V. L. o. F:s prenumerationspris för 1921: Dagl. uppl. 1/1 år 18:—, 1/2 år 10:—, 1/4 år 5:—. Veckouppl. 1/1 år 3:50, 1/2 år 2:—, 1/4 år 1:25. Provnnummer gratis på begäran.

MELLERSTA SKÅNE

står i fråga om spridning i första ledet av Skånes tidningar och är huvudorgan för central Skåne med samhälleliga Eslöv, Hörby, Höör, Tollarp, Löberöd, Askeröd m. fl.

Vill Ni träffa den större allmänheten med Eder annons, då annonserar Ni i

MELLERSTA SKÅNE

Så finns samaritettemmet i Uppsala, som arbetar efter samma principer som Erstaanstalten. Här är utbildningstiden satt till 3 å 4 år för diakonissor och 1 1/2 år för församlingssystrar. Ålder vid inträde 20—30 år. För den senaste utbildningen erlägges en avgift av 200 kr., fri bostad jämte kost åtnjutes. Angående Kindergartener-kurser, se svaret å frågan n:r 18 här ovan.

N:r 22. Var skall man kunna få köpa någon lärobok med anvisning i enklare knyttel-mönster. Har knyttplat något i skolan, men det är många år sedan och vill nu förkovra mig däruti för att kunna knytpla för egen räkning i hemmet. Vad för tråd skall man använda till finare underkläder, då man vill ha knyttplade spetsar? Linnespetsar är kanske finast? Tacksam för svar till "Gurli".

Jag vill råda eder att taga några få lektioner, vilket torde gå lätt för sig var som helst. Hos P. Molin, Drottninggatan 57, 4 tr., Stockholm, kan mönster få köpas, likaså i Vadstenaboden, Regeringsgatan 22. Spetsar av linnetråd är vackrast, men man kan också knytpla av bomullstråd enklare spetsar.

N:r 23. Finnes någon av Iduns läsarinna, som äger boken "Man och kvinna" av Hjalmar Söderwall och som skulle vilja sälja den? Har frågat efter den i bokhandeln, men fick där den upplysningen, att boken är utgången från förlaget. Tacksam för svar i denna tidning är

Mor Lena.

Hör efter hos Bjöck och Börjesson, Drottninggatan 62, Stockholm. Finns boken ej inne, kunna de kanske snart skaffa den.

N:r 24. Vore tacksam, om Idun ville giva mig anvisning på någon broderiaffär helst i södra Sverige, som man kunde få brodera åt i hemmet. Jag är rätt snäll i handarbete, vitbroderi, tyllträdning, arbete på boj, siden etc., har ganska gott om tid, se-

dan jag skött mitt hushållsarbete, och ville gärna ha en slant att disponera för egen del. Undrar hur mycket man med 3 å 4 timmars dagligt arbete kan förtjäna, manne 10 kr.—veckan? Ville gärna kunna kläda mig anspråkslöst på mitt arbete. — Svarade i somras på en Göteborgsfirmas annons, men fick avböjande svar, de hade fått svar i överflöd. Vore allt tacksam för adresser på flere affärer, då man ju alltid kan riskera att få nej från något håll.

Fru Johanna.

Skriv till firman Brunnström & C:s handarbetsaffär, Lund. De driva stor affär och ha mycket beställningar. Flera adresser kan ni själv söka upp i rikstelefonkatalogen. Ahja, 10 kr. i veckan kan ni nog beräkna, t. o. m. mer nu då arbete betalas bra. "Bikupan" och "Arbetsmyran" samt "Genom eget arbete" i Stockholm är också villiga mottaga väl utförda arbeten till försäljning mot låg provision. Om ni skulle föredraga den formen, är det nog mer givande.

N:r 25. Vore tacksam om Idun godhetsfullt skulle vilja ge mig ett par råd. a) Blir det billigare, att själv tillverka teaterkonfekt eller marzipandeg. b) Vore ytterst tacksam för erhållet av trevliga hardangermönster, ritade eller uppsydda till remor för lakan och örngätt. Intresserad småstads flicka.

a) Ja, naturligtvis blir det billigare. Här följer ett par beskrivningar. 1) Mandelkonfekt: 1/2 sötmandel skällas i hett vatten, skalas och lägges på linne att torka något, därefter hackas den tämligen fint, blandas med lika mycket fint, vitt strösocker, några droppar kallt vatten stänkas på mandelmassan så att den fuktas lätt, males på mandelkvarn, varefter den arbetas väl tillsammans. Till 1 kg. mandelmassa blandas 4 små eller 3 stora äggvitor. Två tredjedelar av massan kavlas ut, litet hallonsylt eller vinbärsgele strykes över, resten

av massan kavlas ut och bredes över. Man skär små fyrkantiga bitar, ställer dem på ett med socker beströvt vitt papper på kall plåt, gräddar dem i ugn gulbruna. Då de svalnat glaceras med hallonsaft, rörd med socker. Få torka i svag värme. 2) Konfekt med choklad: av nyss beskrivna massa formas små kulor, som doppas i chokladdlösning och få torka. Även små sneda rutor på samma sätt, prydas med en mandelstrimla. Urkärnade Carlsbader eller förvälda katrinplommon fylls med mandelmassa, doppas i chokladdlösning.

b) I en handarbetsaffär kan ni få hyra eller köpa mönster till hardangerbroderi. Det är ej så modernt nu, men i gamla årgångar av Allers mönstertidning finnas åtskilliga mönster.

BREVLÅDA

EXP. BREVLÅDA.

Sign. "Eget rum — Januari". Eder annons kostar kr. 6:30, som torde insändas varefter annonsen införes.

LEDIGA PLATSER

Sänd aldrig originalbetyg utan endast bestyrkta avskrifter när Ni svarar på annons om ledig plats.

Enkel,

arbetsam, medelålders flicka, erhåller anställning på landet hos rektorsfamilj där husmor saknas och flera barn finnas, som husföreståndarinna. Svar med uppgift om ålder, lönepretentioner samt foto torde sändas under sign. "Enkel och arbetsam" till Öjebyn, p. r.

Enkel, bättre flicka,

trevlig och ordentlig, som utan jungfrus hjälp kan och vill åtaga sig hushållet för bror och syster, får plats såsom familjemedlem nu genast i Göteborg. Svar med foto och löneanspråk till "Sykunnig", H. T. Centralen, Göteborg.

Lärarinna,

välrek., helst den som samtidigt vill lära hushåll, erhåller anställning på herrgård i Värmland. Undervisningen avser en eller två 7-års flickor. Svar till Fru Dir. Ingeström, Värpnäs Lantbruksskola, Nor.

Barnsköterska,

omkring 25 år, stadgad, absolut pålitlig, verkligt barnkär och med vänligt sätt får god plats omkring den 1 febr. 1921 eller förr att sköta fyra barn resp. 10—8—5 år—14 månader gamla. Behöver ej nödvändigt vara examinerad, men måste hava verkligt intresse för sitt kall. Helst ej familjemedlem, men även å sådan reflekteras. Vänning med alla moderna bekvämligheter. Vänligt bemötande utlovas. Svar med foto, uppgift om löneanspråk och referenser till Box 137, Norrköping.

IDUNS TIDSFÖRDRIV

LITET ARITMETIK.

Lilla Elsa har en pappa och en docka. Hennes pappa är 175 cm. lång, men dockan är bara 36,8 cm. Lilla Elsa är i förhållande till sin pappa lika lång som dockan är i förhållande till Elsa själv. Hur lång är Elsa?

VAD HETER FÖRENINGEN?

Vidar Svahn.
Lisa Krets.
Hanna Kordelin.
Elisabet Forsberg.
Gustav Edner.
Emma Vängelin.

Tag ur varje persons namn — antingen ur förnamnet eller efternamnet — tre på varandra följande bokstäver, vilka, ordnade, bilda namnet på en känd förening, till vilken alla personerna äro anslutna.

CHARAD.

Mitt första hör man sjöman säga. Ett stycke mitt andra är roligt äga.

Mitt hela förenar topp och grenar.

PALINDROM.

Rättfram jag finns i björk och al. Omvänd jag pryder mängen sal.

LÖSNING

TILL IDUNS PRISTÄVLAN
N:o 25 för år 1920.

"DE TVÅ JULGRANARNA".

Olikheterna äro:

- 1) Flaggan på julgranen till höger sitter snett.
- 2) Kvisten n:o 2 till vänster uppfifrån saknas på granen t. h.
- 3) Avståndet mellan ljusen på tredje grenen är olika.
- 4) På samma gren har t. h. en stjärna utbytts mot ett hjärta.
- 5) Fjärde grenen är t. h. kortare på den högra grenen än den vänstra.
- 6) På nedersta grenen har pepparkakan längst t. v. hål bara på vänstra grenen.
- 7) Snöret till äpplet på samma gren har fallit bort på granen t. h.
- 8) Julgransfoten har avrundade hörn på granen t. h.

De tre första riktiga lösningarna, som vd granskningen påträffades, hade lämnats av Margit Stenberg, Malmö, Linnéa Diurlin, Göteborg och Sven Edlund, Svartå, vilka alltså erhållit 5 kr. vardera i pris.

LÖSNINGAR

TILL TIDSFÖRDRIVET
I N:r 52.
Det nionde ordspråket: Alltid frusen mark för lata svin.
Namncharader: 1. Albin. 2. Vincent. 3. Svante.

Kvinnlig arbetskraft

inom såväl hemmens som andra kvinnliga arbetsområden kan Ni

med bästa resultat

erhålla genom att sätta in en annons i Idun,

specialorganet för kvinnliga platsannonser av alla slag.

Insänd Eder annons till Iduns Annonsskont., Sthlm, och ni erhåller omgående prisuppgift.

Föreståndarinnebefattningen

vid lanthushållsskolan i Wara är till ansökan ledig före den 1 instundande febr. Undervisningsskyldighet huvudsakligen i matlagning och huslig ekonomi. Lön 1400 kr. jämte fri bostad för tiden 20 april—6 aug. Efter lanthushållsskolekursens slut kan anställning vinnas som skolkökslärlarinna vid folkhögskolan mot en lön av 10 kr. pr arbetsdag (ca 60 arbetsdagar). Wara den 27 dec. 1920.

Styrelsen.

Lärarynnebefattningen

vid kvinnliga folkhögskolan i Wara är till ansökan ledig före den 1 instundande febr. Undervisningsskyldighet huvudsakligen i vävning och handarbeten. Lön enligt lag (Kr. 2,50 per undervisningstimme). Då kursen pågår under 24 veckor (20 april—8 okt.) bliva löneförmanerna här avsevärt högre än vid vanliga 13 å 16 veckors kurser. Sökande bör helst äga praktik från förutvarande anställning vid folkhögskola. Wara den 27 dec. 1920.

Styrelsen.

Guvernantsplatser

till goda hem förmedlas av Hemmens Platsförmedling, Kungsgatan 32, Malmö. Tel. 7993.

Barnsköterska

eller barnfröken, frisk, stark och pålitlig, erhåller anställning den 1 jan. eller senare. — 4 barn från 3 års ålder. Svar till "Läkarefamilj", Poste Restante, Örebro.

Barnmorska

med intresse för och helst någon vana vid sjukvårdsarbete sökes att förestå mitt privata sjuk- och förlösningshem. Platsen tillträdes 1:sta febr. Svar med betygsskrifter och löneanspråk till Doktor Gösta Lundh, Kullagatan 58, Hälsingborg.

Bildad flicka

i 30-års åldern sökes av dam såsom sällskap och att på egen hand sköta hemmet. Matlagning förekommer ej. Svar till "Box 93", Karlstad.

IDUNS PAPPER

GRANSHOLMS FINPAPPERSBRUK

ANLAGT 1803 - - GEMLA - - ANLAGT 1803

Specialbruk för finare papperssorter.

OMBUD OCH PARTINEDERLAG I STOCKHOLM:

R. W. STARE

R. T. 40 44 59 KUNGSGATAN 59 A. T. 192 30

På grund av sjukdom

erhåller lärarinna plats för vårterminen å herrgård i sydvästra Östergötland att läsa 1:sta klass med en flicka och 1:sta förb. med två flickor samt om möjligt spela med den äldsta. Utförliga svar med uppgift å löneanspråk m. m. samt gärna foto sändas till Fru L. Råaf, Österbymo.

Rar flicka

får plats, att tillsammans med duglig husmor sköta burget, mindre hem i större stad. Familjemedlem med god lön och eget rum. Svar med foto (som omg. returneras) till "Tandläkarfamilj", Iduns exp. f. v. b. Jungfru finnes ej och förutsättes lust för hushåll och förmåga av uthålligt arbete.

Lärarinnebefattningen

med fast anställning vid lanthushållsskolan i Wara är till ansökan ledig före den 1 febr. Undervisningskyldighet huvudsakligen i trädgårdsskötsel och handarbeten. Lön 1000 kr. jämte fri bostad för tiden 20 april-6 aug. samt det dyrtidstillägg staten kan komma att bevilja. Wara den 27 dec. 1920.

Styrelsen.

Värdinneplats.

Bildad 25 å 35-årig dam, kunnig i allt, som hör till ett bättre hems skötsel (hjälp till grovsvslor), helst musikaliske, ej för anspråksfull, erhåller genast plats hos 60-årig ungkarl i Blekingestad. Svar med uppgift om föreg. verksamhet o. foto till "Köpmän X", S. Gumelius Annonsbyrå, Malmö.

Barnfröken,

snäll, ordentlig, kunnig i sömnad erhåller plats den 15 januari i tjänstemannafamilj i norrländskt samhälle. 3 flickor i åldern 8, 5 och 3 år. Svar med fotografi och uppgift om ålder, lönepretentioner och referenser sändes till "15 januari", Iduns exp. f. v. b.

Kungörelse.

Befattningen som **bostadsinspektris**

sökes hos Hälsovårdsnämnden före den 1 februari 1921. Arlig lön 2.200 kronor med fem ålderstillägg å 200 kronor efter resp. 3, 6, 9, 12 och 15 år samt dyrtidstillägg enligt grunder, som av stadsfullmäktige den 17 nov. 1920 antagits. Dyrtidstillägget beräknas enligt nämnda grunder för år uppgått till 1.785 kronor. Sökande, som bör hava någon utbildning såsom bostadsinspektris, har att vid ansökningen föga åldersbevis, läkarbetyg och de övriga handlingar, som styrka sökandens kompetens. Jönköping den 21 december 1920. För Hälsovårdsnämnden: Conrad Rydin.

PLATSSÖKANDE

Guvernanter (olika stadium). Vårdinna, yngre, med god uppfostr. och utm. rek. Gymnastikdir., musik., husl. ngt. kontorsvan. Ung flicka, med goda språkkunskaper, musik, Uppsala Fackskola (sällskap och hjälp), m. fl. **Hemmens Platsförmedling** Kungsg. 32, Malmö. Tel. 7993.

Enkel, bättre flicka,

30 år med lust och intresse för ett hems skötande söker plats i familj eller hos ensam dam, helst i Skåne. Gott bemötande önskvärt. Svar till "50 kr. pr månad", Iduns exp. f. v. b.

Skolköklärarinna,

med flerårig praktik önskar ombyte av plats. Tacksam för svar under sign. "L. K." jan. 1921", Iduns exp. f. v. b.

Ung Handarbetslärarinna

söker plats i skola eller annan lämplig sysselsättning, även genomgått kurser i vävning och kindergatan. Sv. till "S. A." Iduns exp. f. v. b.

20-årig bildad flicka

önskar plats i fam., helst å herrgård eller prästgård. Tacksam för svar till "Nyråsplats 1921" Annonsbyrå Hugo Krantz, Göteborg.

Slöjdlärarinna

önskar plats på anstalt eller slöjd-magasin till den 15 jan. 1920. Fina betyg finnes. Svar till 24 år, Iduns exp., f. v. b.

Ung, förlovad flicka

av god familj önskar omedelbart lära hushåll å herrgård eller prästgård i nordvästra Skåne. Tacksam för svar till "Familjemedlem 1921", Poste restante, Hälsingborg.

Lärarinna,

enkel och anspråkslös, önskar plats att läsa med mindre barn. (Gärna med. efterblivna). Tåligt och vänligt sätt. Kan undervisa i språk. Svar tacksamt till "Kristina", Iduns exp. f. v. b.

DIVERSE

För den nyfödde.

Reklamkartongen med komplett, fin, välydd utstyrelse å kr. 19:— samt Provkartong. Extra elegant å 22 och 25 kr. Mönster medf. på begäran gratis. Mössor, bärmantlar och praktiska maggördlar. Fru Caspersson, Järntorgsgatan 3, Örebro.

F. D. C. M. Zinn

Hår- och Skäggfärg, gammalt, välkänt svenskt fabrikat, absolut giftfritt. Obs! Färgen kvarstår vid badning och tvättning. Säljes i Stockholm endast i Stockholms Parfyvmagasin, Drottningg. 58, Fr. L. Blomberg, Västerlång. 39, Fröken L. Boström, Roslagsg. 12, Fru A. Blombergs Damfrysning Hornsg. 26. I privat: Portvakt Brahegatan 45, n. b. h. Till landsorten Fru Lotten Ohlsson, Götgat. 22, II. Allm. Tel. 311 59. Riks. 174 33.

Furuhems Husmoderskola, Malmö. 3 mån. kurs från 21 jan. Grundlig undervisning i såväl matlagning, bakning, slakt, dukning och servering m. m., som slöjd; konstföreläsningar, klädsöm samt vävning, läderplastik m. m. Endast några platser lediga. Prosp. sändes mot porto. Tel. 109, Båstad.

Önnestads

i Krist:s Län — 1868 grundade

Folkhögskola

börjar 20 april sina 4 månaders

Kvinnliga Sommarkurser,

omfattande: Första årskurs och Andra årskurs. Rekvirera och se närmare skolornas illustrerade prosp. Sändes mot 40 öres porto jämte upplysningar av rektor Yngve Melander, Önnestad. — Friplatser och statsstipendier.

Förlossningar

Efter slutad praktik å barnbördshus åtager sig undertecknad förlossningar o. vård av moder och barn i hemmen, under längre eller kortare tid. Ref.: Prof. Lindqvist och Dr. H. Benckert, Göteborg, Dr. L. Möller, Barnbördshuset, Linköping. Högaktningsfullt ELLEN ELANDER, Instr.-ex. Barnmorska, Linnégatan 45, Göteborg.

Livmodersprutan

Superior-säkraste medel för undvikande av underlivssjukdom m. m. Av prima gummi 10, 12, 15 & 20 kr. pr st. Pulver för lösning 8.50. Stort lager av alla sorters sjukvårds- och hygieniska artiklar, hälsoföreläsningar, gördlar, bindor m. m. Illustr. katal. gratis. **Magasin Special**, avd. 9. Västerlånggatan 66, Stockholm.

Dr A. KARSTEN

Medicinskt Elektricitets-, Ljus- och Röntgeninstitut Kungsg. 60, STOCKHOLM

Behandling av reumatiska åkommor.

I sjukgymnastik, massage,

Elektricitet, Ljus, Bad m. m. börjar ny kurs 20 januari. Mångsidigaste utbildning. Platsanskaffning. MALMÖ ZANDER-INSTITUT.

Gerda von Sydows SÅNG- OCH MUSIKINSTITUT David Bagaresgata 1, STOCKHOLM A. T. 285 11. -:- R. T. 94 33.

GÖTEBORGS GYMNASTISKA INSTITUT Östra Hamngatan N:o 45 Förmåligaste specialkurs i MASSAGE o. SJUKGYMNASTIK Ny kurs börjar den 20 Januari Begär illustrerat prospekt.

Gymnastikdirektörsexamen avlägges efter 2-årig kurs av kvinnliga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet. Ny kurs börjar 15 sept. Prospekt Major J. G. Thulin, LUND.

om dagen (för barn 1/2 kapsel dagligen) erfordras för åvågarbringande av en fond av kraft och tillförsikt. Oumbärliga för kvinnor, män och barn under alla svaghetsstadiet. Alstra snabbt och säkert levnadsmod, energi och arbetslust, undanröja svaghet, trötthet, sömnlöshet och överanstängning. Spieckers Sanokapslar säljas å alla väl sorterade apotek och drogaffärer i askar om 20 st. till kr. 4:25, eller expedieras portofritt pr postförskott från undertecknade. Liten kur (5 askar) kr. 20:— Stor " (10 " " " 38:50

Generalagenter: Harald Westerberg & C:o, Göteborg I.

Velvet Complexion.

Oöverträffligt hudmedel. "Velvet Complexion" är en mjölkliknande vätska som utan tveivel är framställd av mandel. Vilka ytterligare ingredienser som släta ut rynkor, göra musklerna fasta och ge hyn klarhet och vithet, vet jag ej. Något trolleri är det." Ur Anna Söderberg; SKÖNHETS VÄRD. Pris kr. 8:— plus porto. **FRANSKA PARFYMMAGASINET**, Drottninggatan 21, Stockholm.

La Mascotte Creme

är vår tids ännu oöverträffade cosmétique, en vetenskapens triumf, som renar läker och decifererar huden, samt skyddar denna för kyla och fuktighet. Är den bästa massagereme för borttagande av rynkor och fettansamlingar. Gör huden fraîche, vit och sammetslen. Pris 2:50 pr burk. Fås överallt och direkt från **LA MASCOTTE-FABRIKEN**, Malmö.

"FENO"

är ett förstklassigt skönhetspreparat av rang. Intet fett, kan användas vilken tid på dygnet som helst. Utplånar rynkor, förnyrar, åstadkommer en ren, klar, mjuk och vit hud, borttagare finner, revormar, leverfläckar, pormaskar, fränkar etc. Yppersta medel mot söndersprucken, frostbiten och narig hud. Per burk 4 kr., 2 burkar fraktfritt. **FENOMA-DEPOTEN**, Stockholm 1.

Stockholms Högre Handelsläroverk. Björstedtska Handelsinstitutet.

Mästersamuelsg. 19 B, Stockholm. R. T. 8115. A. T. 12058. **Banklinje.** Vårterminen börjar d. 18 jan. 2-, 1-, 1/2- o. 1/4-års-kurser. Intr. fr. lärov., flick- och folksk. A. Gymn. B. Studentfackkurser. C. Kurser för elever med folkskolebildning. Prakt. kontorsövning. Prospekt på begäran. Platsförmedling. Anmäl. dagligen. Styrelsen.

Anna Malmqvists Föremödlingsbyrå

(I anslutning till Barnmorskeskolan) anställer såväl för Kommuner som enskilda välkvalificerade barnmorskor, sjuksköterskor och barnsköterskor. Rikst. 724 31. Karlavägen 72; n. b.

Nobynäs Hushållsskola.

Vårtermin från den 15 Juni till till den 15 Maj 1920. Bildade flickor mottagas å Nobynäs Herrgård, härligt läge i hälsosam trakt å Smäländska högländet. Grundlig undervisning i hushåll, vävning, handarbeten m. m. meddelas av skickliga, exam. lärarinnor. Gott hem. Förfrågningar och anmälningar ställas till föreståndarinnan, Fru E. von Kothen, Nobynäs, Frinnaryd. Rikstel. Munkavarn 4.

E. Hults Flickpension, Djursholm,

emottager elever den 1:sta febr. på 4 månader. Husmoderskursen omfattar Matlagning, Kläd- och Linnesömnad, Konstslöjd, Målning, Engelska, Tyska och Franska språken samt föreläsningar i Konst- och Litteraturhistoria med besök i Stockholms muséer under sakkunnig ledning. Som valfria ämnen ingå Musik och Sånglektioner. Prospekt mot porto, adr. E. Hults Flickpension, Djursholm. Rikstefon Djursholm 478.

Örebro Fröbel-Seminarium.

Utbildning för barnträdgårdar, hem, barnhem, barnkrubbor o. d. anstalter. Några nya elever mottagas till vårterminen, som börjar 28:de Januari. Prospekt och upplysningar genom föreståndarinnan Maria Kjellmark. Rikstefon 1920.

Johanna Brunssons Prakt. Konstvävningsskola, Kungsgatan 70, STOCKHOLM.

A. T. 437. R. T. Norrm. 363. Vårterminen börjar med praktisk vävning den 15 januari och teoretiska vävurser den 15 februari. Prospekt.

Kvinnliga Trädgårdsskolan i Önnestad,

förlagd vid Önnestads Folkhögskola och Lanmannaskola börjar ny kurs inst. 15 mars med bästa utbildningsmöjligheter. Rekommenderas för unga kvinnor ur alla samhällsklasser. Begär illustrerat prospekt. Sändes mot 40 öres porto genom Rektor Yngve Melander, Önnestad. Kurserna avse såväl utbildning för hem som självförsörjning. Allra bästa platsutsikter.

Klädsömnadskurs

Kurserna i klädsömnad taga åter sin början den 15:de Januari. Även provningsateljé för damer som önska se sina kläder själva. Anmälningar pr Allm. Tel. 401 18 eller skriftligen: Prospekt på begäran. ELLA NILSSON, Rådmanngatan 8, intill Liljansplan Företv. Lärarinna vid S:ta Birgittaskolan.

Elsa Philips Husmoderskola, Stockholm, Karlavägen 25 (f. d. I A),

börjar sin 26:te termin för bildade unga flickor den 31 jan. 1921. Undervisning i-enklare och finare matlagning, bakning, konservering och inläggningar av bär, frukt, grönsaker och kött; vegetarisk matlagning, uppköp, födoämneslära, hushållets ekonomi m. m. Olika kurser. Examinerade lärarinnor. Förbereder inträde till lärarinnekurser i huslig ekonomi. Prospekt, ref. och närmare upplysning på begäran. Sthlms tel. 6 13 10. **ELSA PHILIP**, Stockholm.

HEM-HUSHÅLLSSKOLAN.

Undervisning meddelas av från fackskolan utexam. skolköklärarinna i enklare och finare matlagning, bakning, syltning o. konservering, konfektkokning, dukning och servering, uppköp av matvaror, enkel hushållsbokföring o. födoämneslära samt rengöring, tvätt och strykning, vården av linne o. sängkläder m. m. I husmoderskursen ingår fullst. undervisning i kläd- och linnesömnad för hand och på maskin, tillklippning, lagning, märkning etc. samt moderna handarbeten ävensom Samaritkurs. — — — Som skolan avser att ej blott meddela eleverna praktisk o. grundlig undervisning i en husmoders arbete och plikter utan även samtidigt kunna bereda de unga flickorna den tillsyn och trevnad, som endast ett hem kan ge, *bo alla elever inom skolan* och endast ett begränsat antal (6 å 8 st.) mottagas. Ref.: Myntdirektör K. A. Wallroth m. fru; Professorn vid Tekn. Högsk. Valfrid Petersson m. fru. Vårterminen börjar den 1 februari 1921. Förfrågningar besvaras omgående av skolans föreståndarinna Fru Emma Kjellström, Storgatan 38, Stockholm. ALLM TEL. 242 08.

"CYRANO" Quai d'Ouchy Lausanne. Kompanjon,

som kan insätta 6,000 kr. önskas till en i full gång varande affär. Helst någon som är van vid affär och även kunnig i sömnad. Svar till "Genast", Iduns expedition f. v. b. Pensionat de-tout premier ordre pour jeunes filles. Langues, arts, sports, Hautes références. Directrice: Mlle L. Barrière.

ÅREGÅRDEN

Åres förnämsta sport- och rekreationshotell.

är öppnat och drives i lugn hemtrevlig stil. För att bereda ostört lugn nattetid gäller som absolut påbud: tystnad i trappor och korridorer efter kl. 11:30 e. m. Efter kl. 1:30 på natten hålles Åregårdens portar obevekligt stängda.

Vidare upplysn. lämn. å rest. Rosenbads kontor helst kl. 12—1 på Riks 75 19, Allim. 54 04 då dir. Meurling träffas personl.

Ännu
är det ej
försent

att verkställa
prenumeration
för

IDUN
1921

ENDAST

17

KRONOR

Prenumerera

GENAST

å närmaste
Postkontor,
Bokhandel
ell. direkt från

IDUNS
EXPEDITION
STOCKHOLM

A. T. 61 47 - Riks 16 46

Oatine

Ert utseende är sådant Ni själv vill ha det.

Franska och engelska damer sköta sin hy med stor omsorg. De begagna sällan tvål och vatten, när de tvätta ansiktet, emedan huden irriteras och blir sträv och hård. Därför gäller det att begagna ett medel, som är outhärligt för huden, nämligen *Oatine-havre-crème*. Denna är något enastående och kan icke jämföras med andra crèmer.

OATINE är ren extrakt av *havre*. Den är välgörande för nyn och gör den mjuk, när den begagnas dagligen. Den rensar *porerna* fullständigt från smuts. Den behöver bara lätt ingnidning och avtorkas efter som Ni själv önskar det, och Ni skall få se, hur Ni genom en regelbunden behandling skaffar er eller bibehåller en klar, smidig och vacker hy, därför att *Oatine* hjälper till att förnya huden.

Håll inte till godo med annat än *Oatine*. Den är det outhärligaste på toalettbordet. Den fås i tub eller burk, samt stor burk (innehåller 3 gånger så mycket).

OATINE SNOW är en väluktande crème. Den är vit och lätt som snö, och uppsuges ögonblickligen efter lätt ingnidning. Den gör huden klar, sammetsmjuk och smidig. Erhålles i samma storlekar i burk.

THE OATINE COMPANY'S GENERALDEPOT FÖR SKANDINAVIEN
Kr. Bernikowsgade 1, Köpenhamn.
THE OATINE COMPANY
LONDON & PARIS.

OATINE. En Gros: Madsen & Wivel, Köpenhamn.

NY UPPLAGA

AV

IDUNS
KOKBOK

IDUNS KOKBOK

12:te uppl.

Fullständigt omarbetad och utvidgad

NYHET:

Anvisningar att använda
GASSPIS eller GASUGN
vid alla recept för stek-
:: ning och bakning ::

Baka själv Edert bröd

med hjälp av H. E. EKSTRÖMS jästmjöl.

Smörgåsbröd.

1/2 kg vetemjöl, som förut väl blandats med 2 rågade teskedar Ekströms jästmjöl, sammanknådas med drygt 1/3 liter mjölk och gräddas genast i smord form. Åtgår omkring 20 minuter. För höjande av smaken kan, om så önskas, tillsättas 1/3 tesked salt och 1 tesked socker.

Frukost-snibbar.

av 1/2 liter mjöl (vari inblandas 2 teskedar Ekströms jästmjöl), 1 kkp mjölk, 1 å 2 matskedar socker och 1 å 2 matskedar smör, göres en deg, som utbakas i runda kakor, vilka naggas och sporras i tresnibbar. Gräddas i stark värme.

Formlimpa grov.

3 kkp. grovt rågmjöl och 2 kkp. vetemjöl blandas väl med 2 fulla teskedar Ekströms jästmjöl och sammanknådas sedan med 2 kkp. mjölk

och 2 matskedar sirup. Salt och pomeransskal tages efter smak. Gräddas i smord form i god ugnsvärme under 3/4 timme.

Formlimpa fin.

1/2 kg. vetemjöl blandas väl med 3 teskedar Ekströms jästmjöl och sammanknådas sedan med 1/3 liter sur mjölk, 1 deciliter sirup och 1 matsked stötta pomeransskal. Gräddas i smord och bröad form under 40 å 45 minuter.

Allmänna regler vid bakning med H. E. Ekströms jästmjöl.

Obs! Då det är av stor vikt, att jästmjölet blir väl blandat med mjölet, bör denna blandning helst ske medelst sammansiktning. All bakning sker på kall väg. Ugnsluckan bör under gräddningen hållas väl tillsluten. Degen bör genast utbakas och insättas i ugnen. En god stekugn kan med fördel användas.

INREÅ
VÄRDEBÅR
EKSTRÖMS
JÄSTMJÖL
ÖREBRO KEMTEKN. FABRIK

VANILJSOCKER
ÖREBRO KEMTEKN. FABRIK